פינפצעפּע יאָרגאַנג
№ 17 Należytość pocztowa opłacona ryczałtem. • מחיר 20 גראָשען. • „CZENSTOCHOWER CAJTUNG".

Bibljot. Jagiellońska Kraków Św. Anny 12

טשענסטאכאווער צייטונג

אַדמינִיסטראַציע: טשענסטאכאוו, אַלעע פון פּאָלשאַנער-שטאָט
פון מאָנטאָג ביז פרייטאג פון 8 פאָרמיטאג ביז 3 נאָכמיטאג.
פון שאבעס פון 8 פאָרמיטאג ביז 1 נאָכמיטאג.
רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע
טשענסטאכאוו, אַלעע פון פּאָלשאַנער 6 — טעלעפון 231
אָפּשריפט פון אַ נומער 20 גראָשען.
פון דער רעדאַקציע אין אַדמיניסטראַציע
CZENSTOCHOWER, ALEJA G. POLSKICH 231.
פון דער רעדאַקציע אין די אַדמיניסטראַציע פון דער צייטונג.

Piątek 24 kwietnia 1936 — ליכט-צינדען 6.32 — פרייטאג פ׳ תזריע מצורע ב״ אייר תרצ״ו

Sprostowanie.

W związku z rozsiewanemi pogłoskami jakobym miała wyjechać i zlikwidować pracownię, niniejszem komunikuję Sz. P., że jest to niezgodne z prawdą. Pracownię prowadzę nadal i posiadam na składzie najświeższe wiedeńskie modele kapelusików i czapek dziecięcych.

Ceny niskie.

Pracownia kapelusików i czapek dziecięcych S Koniecpolska, Katedralna 11.

SZKOŁA TAŃCÓW baletm. Kosteckiego ul. Waszyngtona № 6.

Zapisy na kursy I, II, III, lekcje pojedyńcze (indywidualne) codziennie.

אכטונג: יעדען שבת קומט פאַר פּראַקטישע לעקציע פאַריודישע נעזעלשאַפט. אָנהויב 8 אָוו. 1-קלאַסיגע מוזיק

FARBIARNIA, i PRALNIA CHEMICZNA „KRYSZTAŁ"

ul. Berka Joselewicza 2.

צום פריהלינגס = סעזאָן!

13 גר. קאָסט קראַגענס מיט 50 לאַנג - דויערענדען שפּיגעל-גלאַנץ גר. קאָסט א העמד

אויך נעמען מיר אָן כעמיש צו רייניגען און צו פאַרבען אַלערליי קליידונג.

ספּעציאַליטעט: 1) פאַרבען לעדערנע קורטקעס

2) דעטאַשירען (אַרויסנעמען פלעקען אָהן וואַשען).

אכטונג: פלעקען ווערען אַרויסגענומען אויפ׳ן אָרט

פייערלעשער-זאַל. נור 2 פאַרשטעלונגען

פון לאָדזער פילהאַרמאָניע-אַנסאַמבל

שבת, ד. 25 אַפּריל 9 אָוועגד — גרויסע סענסאַציע עמיל יאַנינגס מייסטערווערק

דער איבריגער מענש

אין 9 בילדער מיט געזאַנג.

זונטאָג, ד. 26 אַפּריל 9 אָוועגד צו ביליגע פּרייזען פון 54 גר. ביז 1,50

גרויסער אַמעריקאַנער שלאַגער אין 3 אַקטען פון שאָר

אַרעסטאַנטקע 49.

בילעטען צו בעקומען אין דער דרוק. פון ה׳ באָטשאַן, שבת פון 11 פריה ביי דער קאַסע

די פערוואַלטונג פון

טשענסט. קאָאָפּעראַטיווער באַנק, אַלעע 7

מיט בעגר. פעראַנט.

מאַכט בעקאַנט, דאַס **יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג**

פון די מיטגלידער פון דער באַנק

קומט פאַר זונטאָג, דעם 26-טען אפּריל 1936 י. 3 א זייגער נאָכמיטאָג

אין לאָקאַל פון הויז-ווירטען-געזעלשאַפט, אַלעע 6.

טאָג-אָרדנונג: 1) ערעפנונג און וואהלען פון א פאָרזיצענדען; 2) פאָרלעזען דעם פּראָטאָקאָל פון דער פוריגער אַלגעמיינער פערזאַמלונג; 3) א. בעהאַנדלען דעם בעריכט און בילאַנס פאַר׳ן יאהר 1935, ב. אַדורכלעזען דעם בעריכט פון די 2 פערבאַנד-רעוויזיעס און אַנגענומען די נעהעריגע בעשלוסען, ג. ערטיילען אַבסאָלוטאָריום, ד. צוטיילונג פון ריוח; 4) פעראייניגונג פון די רעזערוו-פאָנדען; 5) בעשטעטיגען דעם בודזשעט אויפ׳ן יאָהר 1936; 6) א. בעשטימען די מאַקסימאַלע גרויס פון קרעדיט פאַר א מיטגליד, ב. בעשטימען די גרעניץ פון העכסטען קרעדיט פאַר א מיטגליד פראָפאָרציאָנעל צום אריינגעטראָגענעם פאַי; 7) בעשטימען די גרעניץ פון די העכסטע פערפליכטונגס-סומע, וועלכע די באַנק קאַן נעמען אויף זיך; 8) בעשטימען דעם איינשרייב-אָבצאָהל און זיין הויך; 9) וואהלען אויפ׳ן אָרט פון די אָפּטרעטענדע: א. פערוואַלטונגס-מיטגליד: ה׳ יוזעף אימיך און 2 פערטרעטער, ב) מיטגלידער פון אויפזיכטס-ראַט: ה״ה דר. ה. גייסלער, בענדעט בערקאָוויטש, פערל שטיבעל און 3 פערטרעטער.

בעמערקונג: די אָפּטרעטענדע מיטגלידער קענען נאָכאַמאָל געוועהלט ווערען.

ברכת מזל-טוב לחברי **מנשה יאשינסקי** לרגלי בואו בברית הנשואין עם העלמה **שיינדל האָראָוויטש** תהי דרכם צלחה.

משה קאַפּלאַן

א הערצליכען מזל-טוב און פיעל נחת ווינשען מיר אונזערע געעהרטע שכנים ר׳ **אברהם נפתלי האָראָוויטש** און **פרוי** צו דער חתונה פון זייער טאָכטער **שיינדעלע** מיט ה׳ **מנשה יאשינסקי**

דעם יונגען פּאָר ווינשען מיר א גליקליך צוזאַמענלעבען.

ב. באָטשאַן און **פאַמיליע**

אנשטאָט בלומען—10 קילאָ ברויט פאַר דער געז. „תומכי עניים".

וואָרנונג פון מאָלער-צעך

אויס׳ן סמך פון אינדוסטריע-געזעץ האט דאס טשענסטאכאווער סטאָראָסטווא ארויסגעגעבען דעם 14 מערץ ה. י. א צירקולאַר אין וועלכען ס׳וועלען געוואָרענט אַלע הויז בעזיצער און די דאָזיגע פערזאָנען, וועלכע רעמאָנטירען זייערע וואוינונגען, דאס זיי זאָלען די מאָלער-ארבייט נישט אָוועקגעבען צו פערזאָנען, וועלכע בעזיצען נישט קיין האנדווערקער-קאָרטען.

אינ׳ם דאָזיגען צירקולאַר ווערט צום סוף בעטאָנט, אז די דאָזיגע פערזאָנען, וואס גיבען אָוועק זייער ארבייט צו אונלעגאַלע האנדווערקער, ווי אויך די האנדווערקער, וואס בעזיצען נישט קיין האנדווערקער-קאָרטען, וועלען ווערען שטרענג בעשטראָפט.

Nowoczesny radioodbiornik „COLUMBUS"

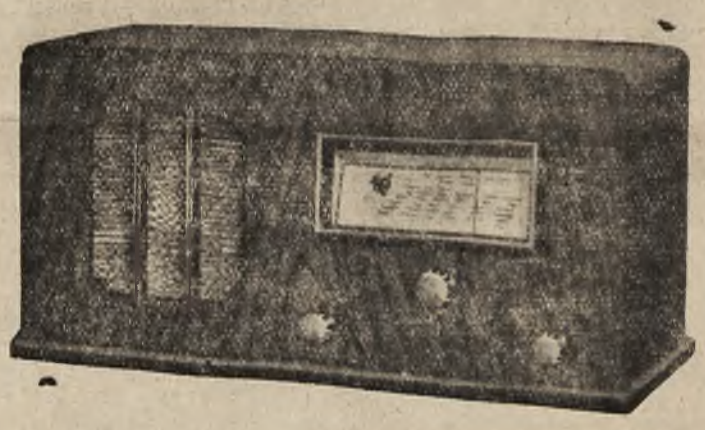

3-lampowy z 4 prostowniczą

niebywale selektywny — 3 zakresy fal

doskonały odbiór stacyj zamorskich

Ceny przystępne — Warunki najdogodniejsze

Stale bezpłatnie demonstrowany

TRIOKONG Zakłady Przemysłu Radjowego **GARIBALDIEGO 28.** Telefon 10-99.

Salon demonstracyjny: N. Teichner Aleja 14, tel. 17-91

אָהנפּראָצענטיגע הלואה-קאַסע „גמילת חסד" אַגראָדאָוואַ 6.

זונטאָג, דעם 3 מאַי 6 אָוועגד אין אייגענעם לאָקאַל קומט פאַר

די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג

מיט פאָלגענדען טאָג-אָרדנונג: 1) ערעפנונג, 2) וואהל פון א פאָרזיצענדען, 3) פאָרלעזען דעם פּראָטאָקאָל פון דער פוריגער אַלגעמיינער פערזאַמלונג, 4) טעטיגקייטס-בעריכט, 5) קאַסע-בעריכט און פּראָטאָקאָל פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 6) בודזשעט אויפ׳ן יאהר 1936-37, 7) וואהלען פון א פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 8) פרייע פאָרשלאָגען.

בעמערקונג: אין פאַל, ווען עס וועלען צום בעשטימטען טערמין נישט זיין אָנוועזענד די געניגענדע צאָהל מיטגלידער, וועט די פערזאַמלונג פאָרקומען דעמזעלבען טאָג 7 אָוועגד גילטיג ביי יעדער צאָהל אנוועזענדע.

8-ונג האנדוועו׳קער!

מאָרגען, שבת, דעם 25 ד. ח. פונקטליך 7 א זייגער אָוועגד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל, אַלעע 12 די

יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון האַנד-ווערקער - פערבאַנד.

אַלע האַנדווערקער דאַרפען זיין אָנוועזענד.

ערקלערונג.

אַזוי ווי אין גאַס האבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, דאס דער האַנדווערקער-פערבאַנד האט גענומען א געוויסען געלד-אָבצאָהל פון די בעקערס פון דער היי-יעהריגער מצה-אַקציע און צוליעב דעם איז אויסגעפאַלען א העכערער פרייז אויף די מצות, ערקלערען מיר, אז דאס איז א בייזווילליגע רכילות — מיר האבען קיין שום אבצאהל נישט גענומען.

די פערוואַלטונג פון האַנדווערקער-פערבאַנד אין טשענסטאכאוו.

ערקלערונג.

לויט א בעשלוס פון ועד פון בע״מ זענען די ה״ה **יואל אמסטערדאם** און **יעקב ברון** אויסגעשלאָסען געוואָרען פון דער רעוויזיאָניסטישער ארבייטער - אָרגאַניזאַציע „ברית עבודה מנורה".

ועד פון בע״מ אין טשענסטאָכאָוו.

Bilans Częstochowskiego Banku Spółdzielczego

Bilans zamknięcia za r. 1935.

STAN CZYNNY		Złote gr.
Gotowizna w kasie	3477,80	
Lokaty w instyt. kred.	78579.92	82057.72
Papiery wartościowe		2933,49
Pożyczki	117845,75	
Dyskonto w portfelu	218216,24	
Dyskonto u Korespond	17127,—	
Zaliczki na inkaso	25062,32	378251,31
Rachunki bieżące		4706,60
Rachunek Różnych		16035,08
Weksle protestowane	2606,67	
Weksle w zaskarżeniu	4059,98	6666,65
Wydatki zwrotne		913,39
Ruchomości		3335.15
Suma bilansowa		494899,39
Dokum. ink. w portfelu	113459,60	
Dokum. ink. u Koresp.	23970,32	
Depozyty i kaucje	19649,70	157079,62
Razem		651979,01

STAN BIERNY		Złote gr.
Fundusze własne:		
udziałowy	62080,36	
zasobowy	16585,01	
specjalny	43609,97	122275,34
Wkłady oszczędnościowe	322799,94	
Rachunki bieżące	6295,30	329095,24
Wpływy inkas. niepodjęte		27364,58
Rachunek różnych		6570,97
Odsetki pobrane na r. 1936		3140,—
Czysty zysk		6453,26
Suma bilansowa		494899,39
Różni za inkaso	137429,92	
Depozyty i kaucje	19649,70	157079.62
Razem		651979,01

Rachunek strat i zysków.

STRATY		
Koszty admin. i handlowe:		
pobory personelu	26920,50	
świadczenia socjalne	2446,65	
podatki i opłaty stemplowe	463,43	
pisma i ogłoszenia	268,25	
księgi, druki i mat. pisem.	2068,61	
komorne i woda	1993,96	
opał, światło i utrz. lokalu	929,26	
porto, telegraf i telefon	443,12	
opłata dla Związku	1703,—	
koszty podróży	290,50	
asekuracja	227,56	
różne wydatki	1732,40	39487,24
Odsetki od oszczędności	17639,76	
Odsetki od długów i redysk.	312,50	
Prowizja inkasowa	5084,77	23037,03
Amortyzacja ruchomości		416,85
Straty na niewypłacalnych dłużnikach		6111,63
Czysty zysk		6453,26
Razem		75506,01

ZYSKI		
Odsetki od kredytów	58562,84	
Odsetki od lokat	1318,57	
Prowizja inkasowa	14107,72	73989,13
Zwrot kosztów handlowych		23,—
Zwrot należności umorzonych		1493,88
Razem		75506,01

יודיש בלוט אויף יודישער ערד

מיט גרויס שפאנונג ווערען ערוואַרט די ידיעות וועגען די אָנפאַלען פון די אַראַבער אויף יודען אין ארץ־ישראל. ליידער אָבער בעקומען מיר נישט קיין גוטע גרוטען. מעהרערע יודען זענען דער׳הרג׳עט געווארען און נאָכמעהר פערוואונדעט און בעת מיר שרייבען די דאָזיגע שורות איז נאָך אין ארץ־ישראל נישט אינגאנצען רוהיג. דאָך האבען די דאָזיגע טרויעריגע ידיעות נישט ארויסגערופען קיין פאניק, זיי בעאונרוהיגען נישט אזוי שטארק, זאָל מען זאגען, ווי ס׳האבען בעאונרוהיגט די טרויעריגע געשעהענישען אין 1929־טען יאהר.

וואס איז די סיבה?

גאָר פשוט, דער יודישער ישוב אין ארץ־ישראל איז יעצט צו שטארק, צו־פעסט ביי זיך, אז ס׳זאָל זיך שאפען די מורא, דאס אונזערע שונאים זאָלען זיין אימשטאַנד דעם ישוב חרוב צו מאַכען. דאן איז א צווייטער און לויט אונזער מיינונג הויפט־מאָטיוו, ווייל דאס יודישע בלוט, וואס ווערט פער־גאָסען אין ארץ־ישראל ווערט פערגאָסען אויף איינענער, אויף יודישער ערד.

מיט 2 טויזענד יאהר צוריק האבען די יודישע גבורים פערגאָסען זייער בלוט, קעמפענדיג פאר זייער זעלבסט־שטענדיגקייט, און די היינטיגע יוגענד ווילענדיג צוריק עראָבערן דאס לאַנד קאָן עס זיך אויך ליידער נישט בעגעהן אָהן בלוט.

אונזערע שונאים און אין א גרוי־סער מאָס דו נאַציס קאָנען נישט צו־קוקען, ווי אזוי דאס יודישע פאָלק בויט זיין היים, ווי די מינדערוועד־טיגע לויט זייער טעריע ראַסע האט אין א קורצער צייט פון א וויסטען מדבר א פרוכטבאר לאַנד געשאפען— העצט מען די פרימיטיווע האַלב־ווילדע אַראַבער געגען די יודען, אַ דאַנק וועמען עס קומען פאָר פון צייט צו צייט די דאָזיגע אונרוהען.

דער יודישער ישוב אין ארץ־ישראל איז אָבער פעסט און זיכער, און עס איז נישטאָ קיין שום קראַפט אין דער וועלט, וועלכע זאָל זיין אימשטאַנד אונז אָוועקצונעמען אונזער מיט שווייס און בלוט ערָאָבערטע פאָזיציעס. עס שרעקט דעריבער נישט אָב דאס פער־גאָסענע בלוט, וואס ווערט איינגעזאָפט אין די ארץ־ישראל ערד, ווייל בדם ואש הדר נפלה, בדם ואש הדר תקום— פערפאָלגן, געגען אונזער ווילען צווינגט מען אונז, אז ארץ־ישראל זאָל ווערען צוריק א יידיש לאַנד נישט בלויז מיט שווערע געלדער, מיט ארבייט, מיט אָנגעשטרענגטער מיה, נאָר אויך מיט אונזער בלוט, מיט יודיש בלוט.

דאס יודישע בלוט, וואס ווערט פער־גאָסען אין די גלות־לענדער איז אומ־זיסטע פערגאָסענע בלוט, דאס יודיש בלוט, וואס ווערט אָבער פערגאָסען אויף יודישער ערד שרעקט אונז נישט אָב, ווייל אַנדערש איז ווען מען פער־גיסט דאס בלוט פאָר׳ן אייגענעם לאַנד, פאָר דער גאַציאָנאַלער היים.

ש.

„תומכי עניים".

די דאזיגע געזעלשאפט האט מיט איהר טעטיגקייט אין די לעצטע צייטען זיך קונה שם געווען ביי די ברייטע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין אונזער שטאָדט.

די אינסטיטוציע איז כמעט די איינ־ציגע ביי אונז אין שטאדט, וועלכע קומט צו הילף דעם בכבוד׳יגען יודען מיט ברויט, ערטיילענדיג איהם דאס וואך ביי וואָך, אזוי אז זי איז אין א שטענדיגען קאָנטאַקט מיט די אָרימע און נויטבעדערפטיגטע. די לעצטע פסח־אַקציע האט בעוויזען, אז די לייטער פון דער אינסטיטוציע ווענדען אָן אלע מעגליכקייטען כדי אויף וויפיעל ס׳איז צו לינדערן די נויט פון עטליכע הונ־דערט געפאלענע און פעראָרימטע יודי־שע פאמיליעס.

די „תומכי־עניים" איז די איינציגע אינסטיטוציע ביי אונז אין שטאדט וואס האט נישט קיין אַדמיניסטראַטיווע אויס־גאַבען, אזוי אז אלץ וואס ווערט געזאַ־מעלט ווערט פערווענדעט פאר די בע־דערפטיגע.

ליידער אָבער מוז מען פעסטשטעלען, אז ביי דער גאנצער אָנשטרענגונג פון די מיטגלידער איז זי נישט אומשטאנד נאכצוקומען דעם גרויסען פערלאנג פון די פעטענטען, וועלכע מעהרען זיך פון טאָג צו טאָג. דעריבער איז דער חוב פון דער גאַנצער יודישער געזעלשאפט צו קומען צוהילף דער אינסטיטוציע. שענקט ברויס פאר די אָרימע. זאגט נישט אָב די גוט־שבת־יודעלעך, ווען זיי קומען מאהנען צו אייך. זאָגט אייערע שכנים. העלפט מיט, אז אונזערע ברי־דער זאָלען כאָטש קאנען בעקומען דאס מינימום פון א שטיקעל ברויט און חלה פון „תומכי־עניים".

„עניים".

האט נישט קיין אַדמיניסטראַטיווע אויס־גאַבען, אזוי אז אלץ וואס ווערט געזאַ־מעלט ווערט פערווענדעט פאר די בע־דערפטיגע.

ליידער אָבער מוז מען פעסטשטעלען, אז ביי דער גאנצער אָנשטרענגונג פון די מיטגלידער איז זי נישט אומשטאנד נאכצוקומען דעם גרויסען פערלאנג פון די פעטענטען, וועלכע מעהרען זיך פון טאָג צו טאָג. דעריבער איז דער חוב פון דער גאַנצער יודישער געזעלשאפט צו קומען צוהילף דער אינסטיטוציע. שענקט ברויס פאר די אָרימע. זאגט נישט אָב די גוט־שבת־יודעלעך, ווען זיי קומען מאהנען צו אייך. זאָגט אייערע שכנים. העלפט מיט, אז אונזערע ברי־דער זאָלען כאָטש קאנען בעקומען דאס מינימום פון א שטיקעל ברויט און חלה פון „תומכי־עניים".

אפל. אדוו. י. קושעפיצקי

דאס געזעץ וועגען ריטשאלט־אָבראָטאָווע" *)

אין פויריגען אָרטיקעל האבען מיר אָננעוויזען, אז ביז׳ן 31 מערץ 1936 וועט דער „שטייער־אַמט ערטיילען שריפטליך די געהעריגע אונטערנעה־מונגען, צו וועלכער „ריטשאַלט־גרופּע" זיי זענען געווארען פערערעכענט. דער שטייער־צאהלער האט דאס רעכט אין פערלויף פון 14 טעג פונ׳ם דערהאל־טען די דאזיגע מעלדונג אָריינצוטרא־גען אינ׳ם שטייער־אַמט שריפטליך אַ פאָרשלאג וועגען פערערעכענען די אונ־טערנעהמונג צו אַנ׳אַנדערע „ריטשאלט־גרופּע". דער דאָזיגער שריפטליכער פאָרשלאג איז פריי פון אָבצאהל.

אינפאלס דער שטייער־צאהלער טראגט נישט אריין קיין פאָרשלאג ווערט דאס אָנערקענט אלס בעווייז, אז ער איז מסכים מיט דער מעלדונג פונ׳ם שטיי־ער־אַמט. די מעלדונג בעקומט דאן די קראַפט פון א „צאהלונגס־נאַקאַז". אויך דאס אריינטראגען דעם פאָרשלאג נאכ׳ן טערמין פעראורזאכט די זעלבע קאָנ־סעקווענצען. די אָריינגעטראגענע פאָר־שלאָגען ווערען בעטראכט דורכ׳ן „נאַ־טשעלניק" פון שטייער־אַמט אין דער אנוועזענהייט פונ׳ם פעראינטערעסיר־טען שטייער־צאהלער. דעריבער זעהט דאס געזעץ פאָר, אז דער שטייער־אַמט איז פערפליכטעט 5 טעג פאר׳ן טערמין מודיע צו זיין דעם שטייער־צאהלער דעם טאג פון בעהאנדלען זיין פאָרשלאג. דער שטייער־צאהלער קען זיך לאָזען פערטרעטען ביי דער פער־האנדלונג דורך אנ׳אדוואָקאט, אבער און דעם פאל ווען דער שטייער־אַמט איז מסכים צו פערערעכענען די אונטער־נעהמונג צו דער דאזיגער „ריסשאלט־גרופּע" ווי ס׳פאָדערט דער שטייער־צאהלער האט ער דאס רעכט דעם שטייער־צאהלער צו דער פערהאנדלונג נישט צו רופען. פערשטעהט זיך, אז אין דעם פאל זענען נישט נויטיג קיין פערהאנדלונגען.

אויב דער שטייער־צאהלער קומט נישט צו די פערהאָנדלונגען אין אָנגע־וויזענעם טערמין ווערט דאס דורכ׳ן שטייער־אַמט אָנגענומען אלס בעווייז, אז ער האט דעם פאָרשלאג צוריקגע־צויגען און דער דאזיגער ווערט אי־בערהויפּט נישט גענומען אין בעטראכט.

אָנדערש איז ביים אריינטראגען אַנ׳„אָדוואָלאַניע"—כאטש דער שטייער־צאהלער איז נישט געקומען צו דער געהעריגער זיצונג, איז דאך זיין רע־קורס בעטראכט געווארען אין זיין אָב־וועזענהייט,—מען דארף דעריבער גע־דענקען, אז בנוגע דעם אויבענדערמאנ־טען פאָרשלאג זענען די קאָנסעקווענ־צען פונ׳ם נישט קומען צו די פער־האָנדלונגען פיעל הארבערע.

די רעזולטאטען פון די פערהאנ־דלונגען צווישען דעם שטייער־אמט און דעם שטייער־צאהלער אָרום דעם אריינ־געטראָגענעם פאָרשלאג קענען זיין צווייערליי:

1) די צדדים—דער שטייער־אַמט און דער שטייער־צאהלער — קומען צו א פערשטענדיגונג (דער שטייער־אַמט נעמט אָן דעם פאָרשלאָג פונ׳ם שטייער־צאָהלער אָדער ס׳קומט צו א קאָמ־פּראָמיס).

2) ס׳קומט נישט צו קיין פערשטענ־דיגונג ד. ה. די צדדים קומען נישט אַדורך צוניישען זיך.

אין ערשטען פאָל ווערט די אונטער־נעהמונג פערערעכענט צו דער „ריטשאַלט־גרופּע, וועלכע איז אָנגענומען געוואָ־רען אויפ׳ן סמך פון דער פאָרשטענ־דיגונג. אין צווייטען פאָל ווערט די אונטערנעהמונג, אויף דער פאָדערונג פונ׳ם שטייער־צאהלער, אויסגעטיילט פונ׳ם „ריטשאַלט", ד. ה. אז איהר אומזאץ וועט געשאָצט ווערען אויפ׳ן געוועהנליכען וועג, לויט די אלגעמיינע כללים.

די „צאהלונגס־נאַקאַזען" אויף דעם „ריטשאָלט־שטייער" מוזען צוגעשיקט ווערען די שטייער־צאהלער ביז׳ן 15 מאי 1936 י. אין פערלויף פון 30 טעג פונ׳ם דערהאלטען דעם „נאַקאַז" האט דער שטייער־צאהלער דאס רעכט אריינ־צוטראגען אַנ׳„אָדוואָלאַניע". מען דארף אָבער בעמערקען, אז די „אָדוואָלאַניע" געגען „ריטשאָלט־שטייער" טראָגט אַנ׳־אַנדערן כאַראַקטער ווי אַנ׳„אָדוואָלאַ־ניע" געגען א שטייער, וועלכער איז אויסגעמאָסטען געווארען לויט א גע־וועהנליכער שאַצונג.

אין א „געוועהנליכער" „אָדוואָלאַניע" קען מען ארויסטרעטען מיט מעריטא־רישע טענות, ד. ה. מען קען בעווייזען, אז מען האט נישט געהאט אזא אומ־זאַץ, ווי דער שטייער־אַמט האט אַנ־גענומען; מען קען די דאָזיגע פעסט־שטעלונג בעגרינדען מיט פאַקטען א.ז.וו. דאַגעגען ביי א „ריטשאָלט־אָדוואָלאַניע" קען מען נישט ארויסטרעטען מיט קיין מעריטארישע טענות.

מען האט נאָר דאס רעכט ארויסצו־טרעטען מיט א פאָרמעלען פאָרוואורף, אז דער שטייער־אַמט האט אונגעזעצ־ליך אונטערגעוואָרפען די אונטערנעה־מונג דעם „ריטשאָלט" כאָטש זי גע־הערט איבערהויפּט נישט צו די אונ־טערנעהמונגען, וועלכע אונטערליגען דעם „ריטשאָלט". אויך אין פאָל ווען די אונטערנעהמונג איז נישט אריינ־גענומען געווארען אינ׳ם ריטשאָלט כאָטש לויט׳ן געזעץ דאָרף זי פון איהם גע־ניסען האט דער שטייער־צאהלער דאס רעכט געגען דעם אריינצוטראגען א אָנקלאָגע („זאָושאָלעניע") ביז דעם 15 יוני 1936 י.

דער אָנגעוויזענער אונטערשיד צווי־שען א געוועהנליכע „אָדוואָלאַניע" און א „ריטשאָלט־אָדוואָלאַניע" מאַכט שוין קלאָר וואסערע בעדייטונג ס׳קען האבען דאס עווענטועלע אָבזאָגען זיך ביי דער פערהאָנדלונג מיט׳ן שטייער־אַמט פונ׳ם ריטשאָלט. דאָדורך ווערט געע־פענט דער וועג צו א געוועהנליכער מעריטארישער „אָדוואָלאַניע" און צו דער „אָדוואָלאַווטשער קאָמיסיע" אלס דער צווייטער אינסטאנץ. ס׳איז פער־שטענדליך אז אין פאָל ווען דער שטיי־ער־צאהלער פיהלט זיך בע׳עולה׳ט פונ׳ם פערערעכענען איהם צו א הויכער „ריטשאָלט־גרופּע" און קען נישט קו־מען צו קיין פערשטענדיגונג מיט׳ן שטייער־אַמט קען ער די דאָזיגע מע־ליכקייט אויסנוצען.

אָבקלאַנגען פון די פאַסירונגען אין טשענסטאָכאָוו.

די פּראָקוראָטור האט אָנווירט די אויספארשונג געגען די פאָליציאנטען, וועלכע האבען דעם 26־טען מערץ ה.י., בעת די געשעהענישען פאר׳ן בנין פון ארבייטס־פאָנד בענוצט געוועהר און פערוואונדעט דערמיט 6 פערזאָן. פּראָ־קוראָר שליטער, וועלכער האט געפיהרט די דאזיגע אויספארשונג, האט נאכ׳ן אויסהערען די עדות און נאך א לאָקאַ־לער וויזיע אין ביורא פון ארבייטס־פאנד פעסטגעשטעלט, אז די פאָליציאנטען האבען בענוצענדיג געוועהר געהאנדעלט אין הסכם מיט׳ן אַרט. 2 פון דער פער־אָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט וועגען בענוצען געוועהר.

אפל. אדוו. י. קושעפיצקי

*) אין צוואמענהאנג מיט׳ן ארויסשיקען דורכ׳ן שטייער־אמט אין טשענסטאכאוו די מעלדונגען וועגען פערערעכענען די אונטערנעהמונגען צו די „ריטשאָלט־גרופּען" דרוקען מיר איבער דאס אר־טיקעל פונ׳ם אפל. אדוו. י. קושעפיצקי פונ׳ם 13 מערץ ה. י. א ד ט: „דאס געזעץ וועגען „רי־טשאָלט־אָבראָטאָווע" (2־ע טייל)

די רעדאקציע.

ספירה...

קליינער פעליעטאָן

אין דער צייט פון פסח ביז שבועות זאָלסטו צעהלען. צעהל יערען טאָג, דאָן טייל עס איין אין וואָכען אין דו זאָלסט אזוי לאַנג צעהלען, ביז דו וועסט האבען חמשים יום—פונפציג טאג, אין שבע שבתות—7 וואָכען.

דאס צעהלען ביי יודען איז סימבאָ־ליש, וואָרום נישט בלויז פון פסח ביז שבועות צעהלט מען, נאָר א גאנץ יאהר. דאס גאנצע לעבען האַלט מען אין איין צעהלען. און מערקווירדיג— וואס מעהר מען צעהלט אַלץ ווייניגער פערמאגט מען, אלץ ווייניגער בלייבט אונז איבער, אלץ גרעסער ווערט אונ־זער דלות און אלץ קלענער אונזער פערמעגען.

די טעג פון ספירה זענען טרויעריגע. דאס איז אויך א סימן, אז פון אונזער פיעל צעהלען האבען מיר נישט קיין נחת, אז דאס צעהלען מיר נישט אונ־זערע נצחונות, נאָר ליידער אונזערע צרות, וואס שיטען זיך איבער אונזערע קעפּ זינט מיר זענען אין גלות.

וספרתם לכם ממחרת השבת—הויב אָן צו צעהלען פון צומאָרגענס נאָך שבת וועגען דעם זונטאג־רוה, וואס ס׳איז איינגעפיהרט געווארען, צוליעב וואס די יודישע סוחרים קאָנען נאָר האָנדלען 5 טאג אין דער וואָך און במילא ווע־רען זיי געשלאגען אין דער פרנסה. דער מקאָרב וויל אָבער פון דעם נישט וויסען און פאָדערט ס׳זיינינג. הויבט מען אָן צו צעהלען, ווייזט ויך ארויס, אז ס׳ווערט פון ביסעל סחורה וואס אמאָל אַלץ ווייניגער.

צעהל וויפיעל גזירות ס׳זענען אויף אונז ארויסגעגעבען געווארען די לעצ־טע יאהרען, וואס ס׳איז עלול צו פער־מינערען אונזער צאהל אויף דער וועלט.

צעהל וויפיעל יודען ס׳וועלען פער־לירען די פרנסות צוליעב דער שחיטה־גזירה און אויך צוליעב דער גזירה וועגען די מילך־קאָנצעסיעס.

צעהל וויפיעל יודישע משפחות ס׳הא־בען זיך היי־יאהריגען פסח נעוואַנדען נאָך קמחא דערביי מעגסטו אויך אַנ׳־איבערצעהל געבען, ווער ס׳זענען גע־ווען די יעניגע, וועלכע האבען זיך גענויטיגט אין דער פסח־שטיצע. אויב די וועסט גענוי איבערצעהלען, וועסטו צווישען זיי געפינען אַזעלכע, וועלכע האבען ערשט נישט לאַנג זיך געצעהלט צווישען די גבירים און זיי אליין הא־בען געגעבען און געצעהלט (געצאהלט) פאָר אנדערע. היינט זענען זיי ליידער צווישען די יעניגע, וועלכע מען צעהלט אָב די שטיצע, וואס ווערט אָנגעוואו־גען און אָבגעמאָסטען און דאָן נאָכ־אַמאָל איבערגעצעהלט. אָט אז דו וועסט דאָ ריכטיג צעהלען, וועסטו כסדר אַלץ האבען א גרעסערע צאהל—זיי וואָקסען פון טאג צו טאג.

צעהל ווי לאַנג ס׳עקזיסטירט שוין דאס מלכות הרשעה, וואס האט זיך גענומען פאָר אַנ׳אויפגאָבע להשמיד ולהרוג און צעהל אָב וויפיעל יודישע קרבנות ס׳זענען שוין דאָרט געפאַלען. אָט דאָ וואָלט געווען שוין צייט, אז „ערשטע אלעע טוישער" אין איין טאָג בנוגע דער חזנים־פראגע.

צעהל אָב וויפיעל יודען ס׳האבען געדאָווענט דעם פערגאַנגענעם פסח אין דער שטאָדט שוהל און וויפיעל אין דער נייער סינאגאָגע, וועסטו דאמאלס האבען א בעגריף, אז גערעכט זענען די גבאים פון דער נייער סינאגאָגע, וועלכע האבען בעשלאסען נישט אריינ־צולאָזען קיין אונגעוואונשענע עלעמענ־טען. דער סך הכול פון דעם וועט זיין, אז אין דער שטאדט־שוהל איז געווען אַזאָ עולם קיין עין הרע, אז דו האָסט נישט נעקאנט איבעצעהלען, דאָגע־גען אין דער נייער סינאגאָגע האסטו געקאנט אין משך פון איין מינוט דעם עולם אָבצעהלען.

צעהל, יאָ מחשבות׳ן, ס׳וואָלט טאקי כדאי געווען אָבצוצעהלען צו מיר הא־בען היינט טאקי דאס יאהר 1936. א צייט פון די גרעסטע טעכנישע דער־גרייכונגען און ערפינדונגען, א יאהר, ווען דאס מענשליכע וויסען האט דער־גרייכט דעם העכסטען פונקט און פונ־דעסטוועגען וואלט געפאסט, אז מיר זאָלען האלטען מיט טויזענד יאהר צו־ריק. האָס און שנאה, באַרבאַריזם און פערווילדונג בליהט און שפּראָצט ביי דער מענשהייט. צי האט מען זיך אַל־זאָ נישט אמאָל טועה געווען מיט׳ן צעהלען...

רבותי, ווי האלטען מיר אין דער וועלט? צי דאָרף מען נישט אָנהויבען צעהלען פון דאסניי —

ספירה...

סמאָל.

אדוו. לייב אש

אַנ'אינטערעסאַנט ווערק וועגען אַנטיסעמיטיזם.

(ריכאַרד קודענהאוו-קאַלערגי — יודענהאַס פון היינט)

III

צו די ווייטערדיגע סבות פון הערשענדען אנטיסעמיטיזם פערצעכענט דער מחבר: נאַציאָנאַליזם, קריסטענטום און ראַסען-אידעאָלאָגיע.

דער אויפגעבלאָזענער נאַציאָנאַליזם בעציהט זיך אונטאָלעראַנט צו אַנדערע נאַציאָנאַליטעטען און ספּעציעל צו יודען, געגען וועלכע ער וועקט שנאה און פערראַכטונג. דער ציוניזם שוואַכט אַב די פערראַכטונג, אָבער פערשטאַרקט די שנאה.

כאַראַקטעריסטיש איז די מיינונג פון מחבר וועגען אינסטיקטיוועז אנטיסעמיטיזם פון קריסטען, אלס רעזולטאט פון זייער ערציהונג אין די קינדער-יאהרען.

פשוט סענסאַציאָנעל לויטעט דאס קאַפּיטעל וועגען ראַסען-אַנטיסעמיטיזם און די געצענדיענערישע טענדענצען פון נאַציאָנאַל-סאָציאַליזם, וועלכע זענען אפשר מעהר געפעהרליך פאַר'ן קריסטענטום, ווי פאַר'ן יודענטום.

מיר ברענגען א רייהע ווייטערע אויסצוגען פון בעהאנדעלטען ווערק:

נאַציאָנאַליזם און אנטיסעמיטיזם.

דער אנטיסעמיטישער נאַציאָנאַליזם בעקעמפט די יודען נישט בלויז אלס נאַציע, נאָר גלייכצייטיג אַלס אינטערנאַציאָנאַלע געמיינשאַפט, אלס געגענזאַץ צו דער נאַציאָנאַלער אידעע. צוליעב דעם איז מצד די דייטשען אונפערגלייכליך שטאַרקער די שנאה לגבי יודען, ווי לגבי די פראַנצויזען.

דער קאַמף געגען יודענטום ווערט פערשטאַנען, ווי א קאַמף צווישען דער נאַציאָנאַלער און אינטערנאַציאָנאַלער וועלט אנשויאונג, ווי א קאַמף פאַר דער צוקונפט פון אייגענעם פאָלק.

אפילו דער ציוניזם בעפרייט נישט די יודען פון דאַזיגען פערדאַכט: פיעל אנטיסעמיטען זעהען אין ציון נישט קיין נאַציאָנאַלע היים פאַר יודען, נאָר א ניי-ענטשטעהענדע ציטאַדעל פון אינטערנאַציאָנאַליזם.

די יודען ווערט אויך פאַרגעוואָרפען זייער פּאַציפיסטישע איינשטעלונג, וועלכע איז א נאַטירליכער פּולפּ-יוּאַ פון דער יודישער געשיכטע. קיוב צוויי טויזענד יאהר זענען די יודען שנטוואָפענס און דורך מלחמות קענען זיי גארנישט געווינען, נאָר בלויז פערליערען. מלחמות ווערען געפיהרט פאַר טרעמיע אידעאַלען און נישט פאַר זייערען; פאַר פרעמדע מלחמות צאהלען זיי זייט דורות מיט געלד און בלוט. אלס טראַגישער ביישפּיעל פון די לעצטע צייטען קענען דיענען די פורכטבאַרע פּאָגראָמען אין אוקראַינע בעת דעם רוסיש-פּוילישען קריעג. ביי אזעלכע אומשטענדען דאַרף קיינעם נישט וואונדערן, דאס די יודען זענען וועניג קריעגס בעגייסטערט און זאגען זיך אויס פאַר שלום אידעאַלען.

ווייטער איז א גרויס אונרעכט, אויב מ'וואַרפט די יודען פאַר פחדנות. אין משך פון הונדערטער יאהרען האבען די יודען אויף שייטערהויפענס און אין די קאַמערן פון אינקוויזיציעס בעוויזען, דאס דאָרט וואו עס האנדעלט זיך וועגען אייגענע אידעאַלען, זענען זיי נישט הינטערשטעליג מיט העלדענמוט קיין פאָלק אין דער וועלט. פאַר דער פערטיידיגונג פון זייער גלויבען האבען די יודען געפיהרט אַ צווייטויזענדיעהריגען וועלט-קריעג געגען גאנץ אייראָפּא און האבען דעריבער דאס פולע רעכט צו בעטראַכטען זיך ווי א העלדען-פאָלק פון ערשטען ראַנג. עס איז איבריגענס פיעל לייכטער צו געהן אויף א מלחמה, ווי פעסט צו האלטען זיך ביי איבערצייגונגען ביים שיין פון שייטערהויפענס.

די נייגונג פון די מייסטען יודען צו אַנ'אינטערנאַציאָנאַלער איינשטעלונג איז אונשטרייטבאַר. זיי האבען, קרוב בים אין דער גאנצער וועלט, זענען געשעפטליך פערבינדען מיט פרעמדע פעלקער, בילדען צווישען פעלקער א נאַטירליכען באנד און זענען ספּעציעל געאייגנעט אלס פערמיטלער צווישען פערשידענע נאַציאָנאַלע קולטורען. אָבער גראָד דער דאַזיגער קאָסמאָפּאָליטיזם, וועלכער איז אמאל בעטראַכט געווארען אלס מעלה, ווערט היינט בעטראַכט אלס חסרון. היינט איז אייראָפּא בעהערשט דורך אַ נאַציאָנאַליסטישע אידעאָלאָגיע, ווי אמאל דורך רעליגיעזען פאַנאַטיזם.

— — — — — — — —

קריסטענטום און אנטיסעמיטיזם.

נעבען אָפענעם אנטיסעמיטיזם פון די נאַציאָנאַליסטען האלט זיך אויף אין אונזערע צייטען דער בעהאלטענער אנטיסעמיטיזם פון די קריסטען. דער דאַזיגער אנטיסעמיטיזם איז אין די אלטע צייטען געווען געווענדעט געגען די רעליגיעזע יודען, היינט—הויפּטזעכליך געגען די יודישע פריידענקער. דער דאַזיגער אנטיסעמיטיזם איז אַלזאָ געווענדעט געגען יודען מעהר אונדיראקט.

— — — — — — — —

דער אנטיסעמיטיזם ביי קריסטען דורכגענט אויס פון א קינסטליכען—נישט איינגעבוירענעם, נאָר ערוואָרבענעם — אינסטינקט.

די נעשיכטע פון אנטיסעמיטישען אינסטינקט פיהרט אונז צו די ערשטע קינדער-יאהרען. זייט פרויד'ס ענטדעקונגען אויפ'ן געביעט פון פסיכאָ-אַנאַליזע איז אָהן ספק, דאס דער גרעסטער טייל מענשליכע אינסטינקטען און געפיהלען איז אַנ'אויסדרוק פון דער נשמה פון מענש אין זיין קינדהייט. איינדריקען און תאַראורטיילען פון די קינדער-יאהרען, פערדרענגט אין אונבעוואוסטזיין, פערוואַנדלען זיך אין אינסטינקטען. אויך דער אנטיסעמיטישער אינסטינקט ענטשטעהט כמעט שטענדיג פון די קינדער-פאַראורטיילען.

דאס קינד זעהט א קרויציפיקס און פרעגט זיך וועגען זיין בעדייטונג. עס בעקומט א תשובה, דאס דער מאַן אויפ'ן קרייץ איז דער ליעבער יעזוס, וועלכען די יודען האבען פערמאַטערט צום טוט. אין קינד ערוועקט זיך גאנץ נאַטירליך א טיעפער רחמנות צו יעזוס'ן, פערבונדען מיט א שנאה צו יודען און מיט דער דאַזיגער אַנטיפּאַטיע צו יודען וואַקסט און ענטוויקעלט זיך דאס קינד. און אפילו שפּעטער, ווען עס ווערט דערוואַקסען און בעפרייט זיך פון די יודען-פיינדליכע השפעות פון די קינדער-יאהרען, אפילו דאַן בלייבט ביי איהם טיעף אין האַרצען די אנטיפאַטיע צו יודען, וועלכע ווירקט ווי אַנ'איינגעבוירענער אינסטינקט, ווי אינטואיציע.

— — — — — — — —

ניי-געצענדיענערישער אַנטיסעמיטיזם.

דער קריסטליכער אַנטיסעמיטיזם פאַדערט אַסימילאַציע, שמד. דער ראַסען-אַנטיסעמיטיזם וואַרפט אָב אַסימילאַציע. ער וויל נישט פערווישען די אונטערשיעדען צווישען יודען און נישט-יודען; פערקעהרט, ער וויל די אונטערשיעדען פערגרעסערן. דערמיט ערקלערט זיך די פערהעלטניסמעסיג טאָלעראַנטע בעציהונג פון נאַציאָנאַל-סאָציאַליזם צו דער יודישער אמונה. דער ראַסען-אַנטיסעמיטיזם איז געווענדעט געגען יודען אַלס בלוט-געמיינשאַפט און נישט אלס רעליגיאָנס-געמיינשאַפט. דאס ברענגט איהם צו רעליגיעזע פּראָבלעמען, וועלכע ער וויל לעזען אייף אַנ'אופן, וואס איז אין סתירה צו די יסודות פון קריסטענטום.

* * *

דער ראַסען-אַנטיסעמיטיזם בעטראַכט פאַר זיין אויפגאַבע צו בעפרייען דאס אַריערטום פון יודישען גייסט און אין דער חינוכיכט טרעפט ער אָן אויף א שטערונג מצד דעם קריסטענטום. דעם יסוד פון דער קריסטליכער לעהרע בילדעט די ביבעל, און מיט דער אַלטער טעסטאַמענט (תנ"ך), טיי דער נייער טעסטאַמענט זענען פערפאַסט דורך יודען. איין טייל פון דאַזיגען ווערק ענטהאלט יודישע געשיכטע, אַ צווייט — יודישע געזעצגעבונג; תהלים בילדעט די שענסטע בלום פון יודישער דיכטונג, אַנדערע שריפטען זענען דער העכסטער אויסדרוק פון יודישער עטיק. — — — — — — — —

* * *

די טעאָרעטיקער פון נאַציאָנאַל-סאָציאַליזם בעמיהען זיך אָבצוויסען דאס קריסטענטום פון זיינע יודישע איינפלוסען.

די דאַזיגע בעמיהונגען געהען אין דריי ריכטונגען: קאַמף געגען אלטען טעסטאַמענט, אַנטיסעמיטישע אויסטייטשונג פון די עוואַנגעליום'ס, דאס אויסווייזען קריסטוס'ענס אַרישע אָבשטאַמונג. אַלע פּרובען זענען אָבער דורכגעפאַלען. עס איז נישט געלונגען אַרויסצושטופּען דעם אַלטען טעסטאַמענט פון דער ביבעל, ווייל דער אַלטער טעסטאַמענט איז דער יסוד פון נייעם. עס איז נישט געלונגען אויסצוטייטשען די עוואַנגעליום'ס אין זין פון ראַסען-אַנטיסעמיטיזם, ווייל די ערשטע קריסטען האבען נישט בשקעמפט די יודען און נישט בעטראַכט דעם קריסטענטום אַלס געגענזאַץ צום יודענטום, נאָר אלס רעפאָרמירט יודענטום. אַמשמערצליכסטען איז פאַר די קריסטליכע ראַסען-אַנטיסעמיטען די פראַגע וועגען קריסטוס'ענס אָבשטאַמונג, אָבער אַלע פּרובען אויסצוווייזען קריסטוס'ענס אַרישע אָבשטאַמונג, נישט זעלטען פשוט לעכערליכע און פון שטאַנדפּונקט פון קריסטליכען גלויבען גאָט-לעס-טערנדע, האבען נישט געגעבען דעם געווינשטען רעזולטאט.

און פאַר די ראַסען-אַנטיסעמיטען זענען געבליבען צוויי אויסגענג: אָדער צו קאַפּיטולירען פאַר די יודישע עלעמענטען אין קריסטענטום אָדער אי-בערצווייטען מיט'ן קריסטענטום און זיך פערשאַפען אַ געצענדיענע-רישע וועלט-אַנשויאונג.

— — — — — — — —

* * *

איז טאַקי דער ניי-געצענדיענערישער ראַסען-אַנטיסעמיטיזם מעהר קאָנסעקווענט פון קריסטליכען; ער אַנערקענט נישט אי-בערהויפּט די ביבעל — פון משה רבנו ביז איינשליסלין די עוואַנגעליום'ס.

די דייטשע ניי-געצענדיענער פערטרעטען דעם שטאַנדפּונקט, דאס די פעריודישונג פון דייטשלאַנד הויבט זיך אָן מיט'ן מאַמענט, ווען די דייטשען האבען אָנגענומען דאס קריסטענטום. דעריבער שאַפען זיי א ניי גערמאַנען-גלויבען מיט וואָטאַן אלס גאָט, עדדא אנשטאט די ביבעל און ניצשע אנשטאט משה. דער אידעאַלאַג פון ניי-געצענדיענערטום אָדער נעאַ-היידענטום איז אלפרעד ראָזענבערג. זיגט דער ראַסען-אַנטיסעמיטיזם, דאַן בעדייט דאס די ענדע פון דייטשען קריסטענטום. אויף אַזאַ אופן ברענגט דער ראַסען-אַנטיסעמיטיזם, וועלכער האט ארויסגעשפּראָצט פון קריסטליכען אַנטיסעמיטיזם, צו ניי-געצענדיענדיענערישן אַנטי-קריסטענטום.

די דייטשע ניי-געצענדיענער פערטרעטען דעם שטאַנדפּונקט, דאס די פעריודישונג פון דייטשלאַנד הויבט זיך אָן מיט'ן מאַמענט, ווען די דייטשען האבען אָנגענומען דאס קריסטענטום. דעריבער שאַפען זיי א ניי גערמאַנען-גלויבען מיט וואָטאַן אלס גאָט, עדדא אנשטאט די ביבעל און ניצשע אנשטאט משה. דער אידעאַלאַג פון ניי-געצענדיענערטום אָדער נעאַ-היידענטום איז אלפרעד ראָזענבערג. זיגט דער ראַסען-אַנטיסעמיטיזם, דאַן בעדייט דאס די ענדע פון דייטשען קריסטענטום. אויף אַזאַ אופן ברענגט דער ראַסען-אַנטיסעמיטיזם, וועלכער האט ארויסגעשפּראָצט פון קריסטליכען אַנטיסעמיטיזם, צו ניי-געצענדיענדיענערישן אַנטי-קריסטענטום.

די דייטשע ניי-געצענדיענער פערטרעטען דעם שטאַנדפּונקט, דאס די פעריודישונג פון דייטשלאַנד הויבט זיך אָן מיט'ן מאַמענט, ווען די דייטשען האבען אָנגענומען דאס קריסטענטום. דעריבער שאַפען זיי א ניי גערמאַנען-גלויבען מיט וואָטאַן אלס גאָט, עדדא אנשטאט די ביבעל און ניצשע אנשטאט משה. דער אידעאַלאַג פון ניי-געצענדיענערטום אָדער נעאַ-היידענטום איז אלפרעד ראָזענבערג. זיגט דער ראַסען-אַנטיסעמיטיזם, דאַן בעדייט דאס די ענדע פון דייטשען קריסטענטום. אויף אַזאַ אופן ברענגט דער ראַסען-אַנטיסעמיטיזם, וועלכער האט ארויסגעשפּראָצט פון קריסטליכען אַנטיסעמיטיזם, צו ניי-געצענדיענדיענערישן אַנטי-קריסטענטום.

זיי ווייטזעהענדע קריסטען געבען זיך אָן וועגען דעם א רעכנונג און זיי פערשטעהען, וואס פאַר אַ סכנה דער ראַסען-אַנטיסעמיטיזם בילדעט פאַר'ן קריסטענטום אין דייטשלאַנד.

(ענדע קומט).

ד"ר מנחם וויזענפעלד.

די נאָז אלס אָנפאַנגס-טייל פון דעם אָטמונגס-אָרגאַן.

דער ריכטיגער אָטמונגס-אָרגאַן סיי ביים מענש סיי ביי חיות זענען די לונגען. דאָ ווערט אַריינגעבראַכט די לופט, דאָ ווערט זי אַרומגעאַרבייט, דאס הייסט, עס ווערט פון איהר דאָ ענטנומען דאס זויערשטאָף און אַרויסגעשיילט די אונגעזונטיגע פּראָדוקטען, וואָס ווערען אויסגעאָטעמט. פאַר די וואס האבען אַנ'אינטערעס זיך צו בעקענען מיט דעם גאַנצען כעמישען פּראָצעס איז דאס, וואס איך האב דאָ דערמאַנט זיכער צו ווייניג, נור איך וויל לייגען אין דעם אַרטיקעל מעהר געוויכט אויפ'ן קוואַליטעט און קוואַנטיטעט לופט, וואס ווערט אַריינגעבראַכט און נאָך מעהר אויף דעם וועג, וועלכען זי מאַכט דורך. דער פערהאַרעוועטער מענש (וואס דאַנקט גאָט, וואס ער קען נאָך אָטעמען אין די איצטיגע צייטען) גיט זיך נישט אָב קיין דין וחשבון, וועלכער ס'איז אייגענטליך דער ריכטיגער אָנפאַנגס-טייל פון זיין אָטמונגס-אָרגאַן. ער אָטעמט ווי עס לאָזט זיך מיט דער נאָז און מיט'ן מויל — ביז צו אַ געוויסער צייט, דאס איז ביז ער ווערט נישט געוואויר, אַז דער ריכטיגער וועג איז נור די נאָז. ליידער ווערט מצן געוואויר ערשט דאַמאַלס, ווען עס ווייזען זיך שוין צודרינגליכקייטען. כדי צו פערשטעהן דעם גאַנצען וועג אין דעם פּראָצעס, וועלכען די לופט מאַכט דורך ביז זי קומט אַריין אין די לונגען, מוזען מיר זיך אַ ביסעל בעקענען מיט דעם בוי פון דער נאָז.

די נאָז וועלען מיר זיך פאָרשטעלען ווי פיערעקעדיגע פּושקע, וועלכע איז אין דער מיט געטיילט אויף צוויי העלפטען, דורך דער נאָז-שיידע. אָט די וואַנד איז פון פאָרענט געבויט פון קנאָרפּעל, זי איז אין דער דאָזיגער שטעלע עלאַסטיש און לאָזט זיך בייגען אויף אלע זייטען. דער ווייטערדיגער טייל פון דער שיידע-וואַנד איז געבויט פון ביין און איז סטאַבילזירט. די נאָז-שיידע-וואַנד זאָל געוועהנליך זיין גלייך און דאַרף טיילען די נאָז אויף צוויי גלייכע העלפטען. איז זי אָדער אין איהר פערלויף פערקרימט (דאס זענען זאַכען, וועלכע וויזען פון דרויסען קיינע סמנים) און ווי עס קען פאָרקומען אייניגע מאָל אין אייניגע שטעלען, קען זי איין העלפט נאָז, אָדער (ווען די שיידע-וואַנד איז אין אייניגע ערטער געקרימט) זאַגאַר ביידע העלפטען נאָז פערשטאָפּען.

יעדע העלפט נאָז האט אויף איהרע זייטען-ווענד אראַבהענגען גאַנצע דריי ביינערנע מושלען, וועלכע זענען בעדעקט מיט שליים-הויט. די מושלען קענען פערשידען גרויס זיין און קענען סיי אליין סיי מיט דער הילף פון איין געקרימטער שיידע-וואַנד פערשטאָפּען די יעניגע העלפט נאָז אָדער ווי געזאגט ביידע העלפטען. די בעדייטונג פון דעם אויסערסט וויכטיגען פאַקט וועלען מיר נאָך קלאָר פאָרשטעלען.

איך מוז נאָך דערמאַנען, אַז די נאָז האט אין איהרע זייטליכע און דער אויבער וואַנד קאַמערן, וועלכע זענען מיט איהר פערבינדען און אין וועלכע עס שפּילען זיך אָב ביי א קאָמפּליצירטען קאַטאַר זעהר שווערע ענטצינדליכע פּראָצעסען. דאַמיט מיר זאָלען קענען פערשטעהן, וועלכע בעדייטונג עס האט די נאָז אַלס אָטמונגס-וועג און וועלכע פונקציעס זי האט צו ערפולען וועלען מיר קורץ פאָרשטעלען איהר אַרבייט.

די נאָז האט אין איהר שליים-הויט דריזען, וואס שיידען פון זיך ארויס אַנ'אָרט שליים, וועלכער האט צוצוגעבען אַ געוויסען גראַד פייכטיגקייט דער טריקענער לופט, וואס קען דאָ אַריינקומען. ווייטער האט די נאָז אויף איהר שליים-הויט שטאַרק פערבייטערטע אָדערן, וועלכע טיילען אַרויס פיעל וואַרימקייט, אַזוי אַז די קאַלטע לופט וועט דערוואַרימט ביים איבערגאַנג דורך דעם גאַנצען נאָז-קאַנאַל אַרום 14 גראַד.

אויסערדעם האט די נאָז האָר, וואס ערלויבען זיך אָבזעצען אויף זיי שטויב קונסט, וועט זיך שטופּען מיט זיין קריטיק. און נאָכמעהר — וואס ווייניגער ער ווייסט, אַלץ מעהר שטופּט ער זיך. נו, אויב אַזוי דאַרפט איהר שוין אַ חזן אָדער אַנ'אַרטיסט בישראל נישט מקנא זיין.

איך זאָג דאס אָקעגען דעם וואָס לעצטענס טומעלט זיך ביי אונז אין שטאָדט מיט דער חזנים-פראַגע. מיר האבען אויסגעהערט פערשידענע חזנים, וועלכע זענען געקומען בעוויזען זייער קענטניס, און א כאַראַקטעריסטישער פאַקט, אַז גראַדע די גיטע חזנים מיט מוזיקאַלישער אויסבילדונג, מיט דעם פיינעם נוסח התפילה, האבען נישט נושא חן געווען ביי די קענער, און גראַדע די העלצער-חזנים זענען ביי זיי קינסטלער. נו, שמעצלט אייך פאַר, אַז ווען מען דאַרף בעשטימען, ווער ער זאָל זיין דער קאַנדידאַט אויף שטאָדט-חזן, און אט די דאַזיגע יודען זאָלען דאס זיין די פּוסקים, נו, איז שוין דאַמאַלס דעם חזן מקנא צו זיין?!

ווי האט דאס דער גרויסער בירג-בוים פערטייטשט דעם פּסוק: אז ירננו כל עצי יער, עס וועט קומען א צייט, אַז דרענגער וועלען זאָגען מבינות אויף חזנות...

די לעצטע צייט זענען די יודען ביי אונז אין שטאָדט שטאַרק פעראינטערעסירט אין חזנות. עס מאַכט דעם איינדרוק, אַזוי ווי זיי וואָלטען פאַקטיש געהוען אויסגעזאָרגט און נאָר די אייגע זאָרג מעהלט זיי. אויף שריט און טריט הערסטו נישט מעהר נאָר: נו, ווער וועט בלייבען חזן? און נישט בלויז די מתפּללים פון דער שטאָדט-שוהל, נאָר יודען פון דער גאַס — אלע האָבען נאָר איין זאָרג, וואס וועט זיין מיט'ן חזן. און ווי געוועהנליך שאַפען זיך אנהענגער און געגנער. מיט איין וואָרט — אונזערע יודען האבען עפּיס צו טהון. אַז אלע זענען מבינים אויף חזנים איז דאָך נישט שייך...

אלס צייכען פון סימפּאַטיע.

דער געוועזענעם שטאָדט-פּרעזידענט ה' מאַצקיצוויטש איז נישט אויסגעוועהלט געוואָרען דורכ'ן שטאָדט-ראַט אַלס סטאַבילער פּרעזידענט און פון די עולמות העליונים האט מען בעטויהלען, אַז ער זאָל פערלאַזען דעם אמט, וועלכען ער האט פערנומען אַנ'ערך 3 יאהר, און זוכען גליק אויף אַנ'אַנדערן פּאַסטען.

פּרעז. מאַצקעוויטש האט אין משך פון זיין דאָ זיין ביי אונז אין שטאָדט זיך ערוואָרבען אַ גרויסע צאָהל גוטע פריינד, צווישען קריסטען ווי אויך צווישען יודען, און זיי האבען בעשלאַסען איהם פייערליך צו געזעגענען מיט מאכלים ומשקאות כדבעי למהוי, אַזוי אַז למען ידעו, אַז ער זאָל געדענקען אַז ער האט געהאַט אנהענגער און פערעהרער. האט מען פערגאַנגענ-

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

חזנים און... מבינים.

מענשען, איבערהויפּט יודען, זענען מקנא חזנים, אַרטיסטען, קינסטלער. אָט — זאָגען זיי — דאס האט אַ גרינגע פרנסה. א חזן דאָוועט איין מאָל אין דער וואָך אדער צוויי מאָל אין חודש און ער בעקומט זיך זיין פיינע פּענסיע; אַנ'אַרטיסט ווידער געהט אַ נאַנצען טאָג אַרום ליידיג און אויפדערנאַכט טרעט ער אויף אויף דער ביהנע און נעמט געלד. אַזוי איז אויך מיט אַנדערע קינסטלער. הכלל, מען איז זיי מקנא. זאָג איך אייך, רבותי, אַז ס'איז זיי נישטאָ וואס מקנא צו זיין, גיכער איז זיי נעביך צו בעדויערען, ווייל יודען זענען אַנ'אתה בחרתנו פאָלק, יעדער האלט זיך פאַר א מבין און יעדער זאָגט אַרויס זיין מבינות — איז אָך און וועה דאַמאַלס צום חזן אָדער אַרטיסט.

ביי די אמות העולם זענען פערהאַנען טפּעציעלע פאַך-קענער, וועלכע זענען בערופען צו זאָגען זייער מיינונג. דאַגעגען אָבער דער, וואס קאַן זיך נישט אויף די דאַזיגע זאַכען, וועט נישט וואגען, וועט נישט האבען די העזה, צו זאָגען א וואָרט אָדער צו קריטיקירען. ביי אונז יודען אבער איז אפילו דער, וואס קאַן נישט קיין ציירי פון קיין אלף, וואס איז במחילה אַנ'עם הארץ אין הלכות מוזיק אָדער אין קונסט, וועט זיך שטופּען מיט זיין קריטיק. און נאָכמעהר — וואס ווייניגער ער ווייסט, אַלץ מעהר שטופּט ער זיך. נו, אויב אַזוי דאַרפט איהר שוין אַ חזן אָדער אַנ'אַרטיסט בישראל נישט מקנא זיין.

איך זאָג דאס אָקעגען דעם וואָס לעצטענס טומעלט זיך ביי אונז אין שטאָדט מיט דער חזנים-פראַגע. מיר האבען אויסגעהערט פערשידענע חזנים, וועלכע זענען געקומען בעוויזען זייער קענטניס, און א כאַראַקטעריסטישער פאַקט, אַז גראַדע די גיטע חזנים מיט מוזיקאַלישער אויסבילדונג, מיט דעם פיינעם נוסח התפילה, האבען נישט נושא חן געווען ביי די קענער, און גראַדע די העלצער-חזנים זענען ביי זיי קינסטלער. נו, שמעצלט אייך פאַר, אַז ווען מען דאַרף בעשטימען, ווער ער זאָל זיין דער קאַנדידאַט אויף שטאָדט-חזן, און אט די דאַזיגע יודען זאָלען דאס זיין די פּוסקים, נו, איז שוין דאַמאַלס דעם חזן מקנא צו זיין?!

ווי האט דאס דער גרויסער בירג-בוים פערטייטשט דעם פּסוק: אז ירננו כל עצי יער, עס וועט קומען א צייט, אַז דרענגער וועלען זאָגען מבינות אויף חזנות...

די לעצטע צייט זענען די יודען ביי אונז אין שטאָדט שטאַרק פעראינטערע-

אברהם פויגעל

די פוילישע אפריל־קאנסטיטוציע.

II. אלגעמיינע בעמערקונגען

1

אינ'ם פרייען פוילען האבען מיר פאר דער אפריל־קאנסטיטוציע געהאט שוין 2 קאנסטיטוציסס.

אין יאהר 1919, פאלד נאכ'ן צוריקבעקומען די אונאבהענגיגקייט האט דער געזעצגעבערישער סיים אנגענומען די אז. גער. „קליינע קאנסטיטוציע", אין וועלכער ער האט צייטווייליג רעגולירט די פוילישע פערהעלטנישען און בעשטימט פילסודסקי'ן אלס מלוכה־שעף.

די דאזיגע בעשטימונגען הערען אויף צו פערפליכטען דעם 17־טען מערץ 1921, ווען דערזעלבער סיים נעמט אן די איינגענטליכע קאנסטיטוציע. איהרע הויפט אויטארען זענען געווען די ענדעקעס מיט גלח לוטאסלאווסקי אין דער שפיץ.

די קאנסטיטוציע האט נישט איינגעפיהרט קיין גלייכגעוויכט אין די בעציהונגען צווישען די מלוכה־ארגאנען, איבערהרוקענדיג די הויפט־מאכט צום סיים. דער לעצטער אבער, אלס צאהלרייכע קערפערשאפט, דערצו נאך צעשפליטערט אויף פארטייען און פארטייעלך, האט נישט געקאנט ווי געהעריג אויספיהרען די אויף איהם ארויפגעלעגטע פונקציעס; אין רעזולטאט דערפון האבען זיך די פוילישע רעגירונגען פון יענער צייט נישט לאנג געוואהרימט אויף די בענקלעך. יעדע פאר חדשים האבען זיך רעגירונגען געענדערט און פלעגען דעריבער נישט קאנען פיהרען קיין ווייטזיכטיגע, אויף א לענגערע צייט אויסגערעכענטע פאליטיק. דאס אלץ האט זיך פאטאל אבגערופען אזוי אויף דער פוילישער ווירטשאפט, פינאנסען, ווי אויף די אינערליכע און אויסערליכע פערהעלטנישען.

מיט דעם דאזיגען צושטאנד רייסט ראדיקאל איבער די אפריל־קאנסטיטוציע, וועלכע בעגרעניצט די אויפגבלאזענע רעכט פון סיים. א פראגע נור, צי זי האט יא איינגעפיהרט די אידעאלע גלייכגעוויכט, צי די מאכט האט זיך נישט א קאפיטשקעלע יעצט אריבערגערוקט אויף דער זייט פון דער רעגירונג...

די אפריל־קאנסטיטוציע רוקט ארויס אין פארערגרונד־ דעם מלוכה־פרעזידענט; איהם, אלס הויפט־אנפיהרער, ארדענט זי אונטער אלע אנדערע מלוכה־ארגאנען און מאכט איהם פאר דעם העכסטען ארביטער (שופט) אין א שטרייט־פאל צווישען זיי.

די קאנסטיטוציע רעכענט אויס זעקס מלוכה־ארגאנען: 1) רעגירונג, 2) סיים, 3) סענאט, 4) בעוואפענטע קראפטען, 5) נעריכטס וועזען, 6) מלוכה קאנטראל.

אינטערעסאנט איז דאס אריינרעכנען צווישען די מלוכה־ארגאנען די בעוואפענטע קרעפטען. וועלכע אונטערליגען נארמאל דעם קריגס מיניסטער און דארפען צוליב דעם־אזוי ווי שולווועזען, פאליציי א.ד.גל.־אלס בעזונדערע ארגאנען נישט גערעכענט וועדען. די דאזיגע קאנצעפציע איז א רעזולטאט דערפון, וואס די קאנסטיטוציע מאכט דעם מלוכה־פרעזידענט פאר דער העכסטער אינסטאנץ פון דער מלוכה. פאר'ן ערפולען דעם חוב איז עס פערענטליך פאר דער צוקונפט מיט זיין עהרע און נאמען". דער בעגריף „מלוכה" ווערט דא פארמולירט אלס עפעס אן אבסטראקציע, אלס א זאך, וועלכע איז אבגעריסען פון די לעבעדיגע, עגזיסטירענדע בירגער. די מלוכה האט זיך איהרע בעזונדערע אינטערעסע, וועלכע דעקען זיך נישט מיט די אינטערעסען פון איהרע בירגער און זענען פאר זיי העכער. בקיצור: נישט די מלוכה פאר'ן בירגער, נור די בירגער פאר דער מלוכה.

די מאכט פון מלוכה־פרעזידענט, דאס בעשטימען איהם פאר'ן העכסטען ארביטער, דאס געבען איהם וועטאו רעכט דערמאנען שטארק די אטריבוציעס פון עגגלישען קעניג. דאס בעגרעניצען די בודזשעט־רעכט פון פארלאמענט, די נישט־פולע רעכט פון דער העכערער קאמער און דאס איינפיהרען גלייכמאנדאטיגע וואהל־קרייזען צום סיים אין דער וואהל־ארדינאציע—זענען א ווייטערע קייט פון די בריטישע איינפלוסען אויף דער אפריל־קאנסטיטוציע.

כארא קטעריסטיש פאר דער נייער פוילישער קאנסטיטוציע איז אויך דאס הויבען דעם מארשאלישען פרעסטיזש פון סענאט. די דאזיגע קאמער האט לויט דער מערץ קאנסטיטוציע נישט געהאט קיין עגזיסטענץ בערעכטיגונג. איהר צוזאמענשטעל איז געווען דערזעלבער, וואס אין סיים, און דעריבער האט איהר קארעקטור פון די געזעצען נישט געהאט קיין זאכליכען נור גיכער א טעכנישען כארא קטער און איז נישט געווען צוועקמעסיג.

די סטרוקטור פון נייעם פוילישען סענאט איז ראדיקאל געענדערט געווארען און די קאנסטיטוציע שטעלט איהם העכער, בעפארצוגענדיג זיין מארשאלעק פאר דעם מארשאלעק פון דער נידעריגערער קאמער.

2

די קאנסטיטוציע הויבט זיך אן מיט א דעקאלאג, צעהן ארטיקלען אזעלכע, וועלכע בעצייכנען די עיקר־פרינציפען, אויף וועלכע די קאנסטיטוציע שטיצט זיך. דער דעקאלאג האט מעהר א מאראלישען ווי א רעכטליכען ווערט און מיר וועלען זיך דעריבער איבער איהם לענגער נישט אבשטעלען. אלס מוסטער נור, ווי די בוכשטאב פון געזעץ זעהט אויס אין צוזאמענטרעף מיט'ן רויהען, האר טען לעבען, וועלען מיר זיך ערלויבען ציטירען די ארטיקלען 7 און 9 פון דער נייער קאנסטיטוציע.

ארט. 7: די רעכט פון בירגער צו בעאיינפלוסען דאס עפענטליכע לעבען וועלען געמאסטען ווערען מיט דער ווערט פון זיין אנשטרענגונג און פערדינסטען לטובת דעם אלגעמיינעם וואוילזיין. נישט די אבשטאמונג און גלויבען, נישט דאס געשלעכט און נאציאנאליטעט קענען זיין א סבה צו בעגרעניצען די רעכט".

א קליינער שפאציער איבער די פוילישע רעגירונגס־אמטען וואלט געגעבען א פלאסטיש בילד, אויף וואס פאר אנ'אופן פארשריפטען ווערען רעאליזירט...

ארט. 9: „די מלוכה שטרעבט צו פעראיינבארען אלע בירגער אין א הארמאנישער צוזאמענארבייט לטובת דעם אלגעמיינעם וואוילזיין".

ווילענדיג, נישט ווילענדיג רוקט זיך פאר די אויגען פערביי דער שחיטה־פראיעקט, די נאך אזוי פרישע דיסקוסיע אין פארלאמענט און דער עיקר— די רעגירונגס ענונציאציעס ארום דעם ענין; מען דערמאנט זיך די אפען געפיהרטע עקסטערמינאציע־פאליטיק און פוילען, און די ווערט פון דעם ארטיקעל ווערט בולט'ער...

נור געגוג! אך רעם!..

זעהר אריגינעל איז ארויסגעקומען דער ארט. 80 פון דער נייער קאנסטיטוציע, אין וועלכען עס רעדט זיך פון די בעדינגונגען, ביי וועלכע עס קען פארקומען א רעוויזיע (ענדערונג) פון איהר טעקסט.

די מערץ־קאנסטיטוציע האט געקענט צוויי אופנים פון א קאנסטיטוציע־ענדערונג: א נארמאלען און א אויסערגעוועהנליכען. נארמאל איז די קאנסטיטוציע אונטערגעלעגען א רעוויזיע— יערע 25 יאהר. עס האבען זיך געדארפט דעמאלס צונויפזאמלען די דעפוטאטען און סענאטארען אין איין גאנצאנאלע פערזאמלונג און דעצידירען וועגען דער ענדערונג מיט אנ'איינפאכער מערהייט שטימען. במשך דער דאזיגער צייט האט אויפ'ן פארשלאג פון מינדעסטענס איין פיערטעל פון דער צאהל דעפוטאטען געקאנט קומען צו א רעוויזיע, ביי דער אנוועזענהייט פון כאטש א העלפט פון דער צאהל רעפרעזענטאנטען. פאר דער רעוויזיע האט געמוזט אין דעם פאל אבגעגעבען ווערען 2/3 שטימען אזוי אין סיים ווי אין סענאט.

איך דערמאן דא, מיט ס'ארע שוועריגקייטען עס האט געקעמפט, אין רעזולטאט פון אט די בעשטימונגען, דער ב.ב.־קלוב, וועלכער האט אין פויריגען סיים בעזיצט אנ'אבסאלוטע מערהייט, אבער דאך נישט קיין 2/3־טעל, ביז ער האט אדורכגעפיהרט די געהאפטע רעוויזיע. ער האט פשוט אויסגענוצט די צופעליגע אבוועזענהייט פון דער אפאזיציע, דורך וואס ער האט שוין געבילדעט די נעפאדערטע 2/3 פון די שטימענדע, און אויף איין פוס, ממש „בחפזון מקלכם בידכם", קוקענדיג מיט שרעק אהין צו די איינגענג, האט ער אנגענומען די היינטיגע אפריל־קאנסטיטוציע.

די לעצטע זעהט נישט פאר קיין טערמינען פאר איהר ענדערונג; נור דאך זענען דא אויך פערהאן 2 פראצעדורען ביי א רעוויזיע אבהענגיג צי זי קומט פאר 1) אויפ'ן פארשלאג פון מלוכה־פרעזידענט צי 2) אויף דער איניציאטיוו פון 1/4 צאהל דעפוטאטען אדער רעגירונג. אין ערשטען פאל פאדערט זיך אנ'איינפאכע מעהרהייט אזוי אין סיים ווי אין סענאט, וועלכע קענען נור אבשטימען דעם פראיעקט אלס גאנצעס, אבער נישט אריינפיהרען קיין אויסבעסערונגען אהן דער הסכמה פון פרעזידענט. אין צווייטען פאל מוז זיך פאר'ן פארשלאג ארויסזאגען מינימום א מערהייט פון דער גע ז ע צ־ל י כ ע ר צאהל דעפוטאטען און פאנאטארען (105 דעפוטאטען און 49 סענאטארען). אלזא, אין ערשטען פאל פאדערט זיך א מערהייט פון די אב־ג ע ג ע ב ע נ ע שטימען, אין צווייטען—א ס ט אב י ל ע צאהל שטימען אונאבהענגיג פון דער צאהל אנוועזענדע צי שטימענדע.

ביי דער צווייטער פראצעדור איז נאך פערהאן א שווערינקייט: א פראיעקט, וועלכען ביידע קאמערען האבען אנגענומען, קען דער פרעזידענט צוריקשיקען אויף א צווייטע בעטראכטונג. די דאזיגע קען אבער פארקומען ערשט אין צ ו ו י י ט ע ן סיים און סענאט. ווען אויך די פריש־געוועהלטע קאמערן זאגען זיך ארויס פאר'ן פראיעקט— האט נאך דער פרעזידענט די ברירה זיי אויפצולעזען.

דער מלוכה־פרעזידענט איז אזוי ארום דער דעצידירענדער פאקטאר בנוגע וועלכער עס איז ענדערונג פון דער קאנסטיטוציע; די רעכט זיינע האט אבער די קאנסטיטוציע אויסגעבריי־טערט אויך אויף אנדערע געביעטען, ווי מיר וועלען עס זעהען אין קינפטיגען ארטיקעל.

און נישט צולאזען איהם אין דעם ווייטערען אטמונגס־וועג. זעהר וויכטיג איז אויך די פונקציע פון ריח נישט צו האבען נאר א פערגעניגען ביים טאבאק־שמעקען נור אלס שוץ געגען טשאד אדער אנדערע לעבענס געפעהרליכע גאזען. אלזא קורץ האבען מיר בעטאנט די 4 פונקציעס: א) פייכטמאכען די לופט, ב) דערווארימען די לופט, ג) רייניגען די לופט, ד) קאנטראלירען איהר קוואליטעט. וועגען דער קאנטראלע פון דער קוואליטעט פון דער לופט איז דא גענוג געזאגט. אויף די אנדערע פונקציעס מוזען מיר זיך א ווייל אבהאלטען און פעסטשטעלען די שאדענס וואס מיר קענען ליידען ווען זיי ווערען נישט ריכטיג ערפולט.

די ריכטיג צוגעפאסטע פייכטקייט פון דער איינגעאטעמטער לופט שפילט א זעהר בעדייטענדע ראלע. אזוי ווי די צו טרוקענע לופט רופט ארויס א טרוקענעם קאטאר אין האלז און אין קעהל־קאפ אזוי רופט די צו קאלטע לופט, (וואס קומט אלס אזעלכע אריין ווען מען אטעמט מיט'ן מויל) ארויס א פערקיהלונג אין האלז און אין קעהל־קאפ און דורך דעם פערשווענדענדיגונגען. די נישט גוט געריינינגטע לופט רופט ארויס א רייצונג און קראצען אין האלז און אין די אויבערע לופט־ווענען. יעצט וועט ערשט קלאר ווערען, אז עס איז נישט אלץ איינס, אויב איינער אטעמט אריין לופט מיט'ן מויל אדער מיט דער נאז.

דער ריכטיגער וועג פון דעם אטעמען האט א זעהר גרויסע בעדייטונג און עס וואלט זיכער געווען ווייניגער אלערליי האלז און קעהל־קאפ קראנקהייטען, ווען יעדער וואלט דאס אין זינען געהאט און נישט פצרנאכלעסיגט.

דאס פעהלען פון מעגליכקייט צו בעקומען לופט מיט דער נאז מוז בעזייטיגט ווערען און דאס לענגערע רעדען אויף דער נאס (ווען מיר רעדען קומט ווייניג לופט דורך דער נאז און מעהר דורך דעם מויל) צוליעב די דערמאנטע סבות מוז אויסגעמיטען ווערען.

נעם שבת אין האטעל „פאלאניא" געפראוועט א מלוה מלכה ווי ס'געהער צו זיין, מיט זמירות (רעדעס בלעז) און אויך געגומען עפעס אין מויל אריין. דאסזעלבע האט זיך ווידערהאלט צומארגענס זונטאג, ווען ס'האבען איהם געזעגענט די מאגיסטראט־בעאמטע און ווידער מיט מאכלים ומשקאות און רעדעס.

מתחילת האט די נעזעגנונג געזאלט פארקומען בעשיידען, און אויף דער פערזאמלונג, וואס איז צו דעם צוועק ספעציעל צונויפגערופען געווארען, איז בעשלאסען געווארען עס צו מאכען אזוי שטעהעדיגער הייט — „לאמפקא ווינא" — רופען זיי עס אן. שפעטער הפנים האבען זיי זיך מיישב געווען, אז דאס פאסט פאר בטלנים און זיי האבען איהם געזעגענט אויף א פייערליכען אופן.

אויף דעם דאזיגען געזעגנונגס־אוועגד זענען געווען פערטרעטען אלע שיכטען פון דער בעפעלקערונג (אויסער די יעניגע, וועלכע האבען נישט געהאט איינצוצאהלען קיין 7 מיט א האלבען גילדען און נישט געהאט ביי וועמען זיך צו בארגען קיין סמאקינג), וועלכע האבען אויף אזא אופן אויסגעדריקט זייער אנערקענונג און סימפאטיע דעם אבטרעטענדען פרעזידענט מאצקעוויטש.

„פריילאנד".

מיר האבען די וואך געהאט זעהר חשוב'ע געסט: דעם ווילנער אדוואקאט און כלל־טהור יוסף טשערניכאוו און דעם בעקאנטען ארבייטער־טהור, אונזער בן־עיר, ד"ר יוסף קרוק, וועלכע האבען אונז דערצעהלט אין אנ'עפענטליכען רעפעראט וועגען דער נייער בעוועגונג, וואס איז געשאפען געווארען — „פריילאנד". גענויערס וועגען דער דאזיגער בעוועגונג האבען מיר געוואויר געווארען אויף דער קאנפערענץ, וואס איז פארגעקומען צומארגענס אין זאל פון האנדווערקער־פערבאנד.

„פריילאנד". נאך מיט עטליכע דרייסיג יאהר צוריק איז ענטשטאנען די אידעע פון שאפען א טעריטאריע פאר יודען. די ענגלישע רעגירונג האט דאמאלס פארגעלעגט אונגארן, וואס איז אנגענומען געווארען דורכ'ן ציוניסטישען קאנגרעס און שפעטער אבגעוואר־פען געווארען. אזוי איז איינציגווייז די טעריטאריאלע פראגע אבגעשוואכט געווארען. ערשט מיט א קורצער צייט צוריק איז ווידער אויפגעשווימען די פראגע וועגען א טעריטאריע און ס'איז געלונגען דערמיט צו פעראינטערעסירען די גרעסטע פערזענליכקייטען פון ענגלאנד, פראנקרייך און אנדערע לענדער, וועלכע פערשטעהען מיט זייערע גויאישע קעפ, אז אויב מען וויל איבערויען דאס יודישע לעבען, מוז מען האבען אנ'איינענע טעריטאריע. דאס קאנען אבער נאך נישט פערשטעהן די יודען גופא. זענען אט די דאזיגע צוויי אויבענדערמאנטע פערזענלעכקייטען געקומען צו אונז אין שטאדט, כדי צו ווירקען אויף דער יודישער געזעלשאפט, אז זי זאל בעשטעהן צו נעמען פון די גויים א טעריטאריע.

און אזוי ווי אמאל איז דער רבונו של עולם ארומגענאנגען צו אלע פעלקער מיט דער תורה און זיך געבעטען, אז מען זאל זי צונעמען, און צום סוף האבען די יודען אויסגעכאפט, אזוי בעטען זיך איצט די פעלקער, אז מען זאל פון זיי צונעמען א טעריטאריע. די יודען איילען זיך אבער נישט, זיי זענען איצט קלוגער ווי אמאל. זיי האבען מורא, אז זיי זאלען נישט אריינפאלען... זענען דאס געקומען די שליחים און ווילען ווירקען אויף די יודען, אז זיי זאלען אויך דאסמאל גישט אבזאגען און זיין אזוי ליבענסווירדיג און צונעמען די מתנה, אנ'אייגענע יודישע טעריטאריע א. נ. „פריילאנד".

עס ווערען געזוכט בעלי תפילות.

פערהאנען א גרויס חסידים־שטיבעל, וואס געפונט זיך אין צענטער שטאדט, זאגען מיר אין דער אלעע 21, וואו ס'דאווענען אנגעזעהענע בעלי בתים פון שטאדט. איז אבער דארט א צרה, וואס ס'איז נישטא צווישען זיי קיין בעלי תפילות.

אין אנדערע זאגאר קלענערע שטיבלעך זענען פערהאנען א סך בעלי תפילות, אזוי אז ס'איז אנ'איבערפראדוקציע און ווי געוועהנליך אין אזא פאל קומט פאר א קאנקורענץ־קאמף, ווייל יעדער וויל אלץ פערכאפען דעם מארק, כ'מיין ס'ברעטיל. אין שטיבעל אלעע 21 אבער פעהלט אינגאנצען אויס דאס מין.

צי וואלט נישט געווען קיין פלאן, אז די יעניגע, וועלכע לעכצען נאך א ברעטיל און ביי זיך קאנען זיי עס צוליב דעם איבערפלוס פון בעלי תפילות נישט דערגרייכען, אז אט די דאזיגע עמוד־בעגעהרער זאלען זיך נישט איבערטראגען אין שטיבעל אלעע 21, דארט וואלט מען דאך זיי באמת פערצוקערט, ווארום אויב די לאגע אין שטיבעל אלעע 21 וועט ווייטער אזוי אנהאלטען, האבען זיי בעשלאסען צו פערעפענטליכען א מודעה אין דער צייטונג, אז עס ווערען געזוכט בעלי תפילות...

זיי קאנען איהם נישט מוחל זיין.

די פאמיליע ג. איז געווען זיכער, אז דער קראוואטען־פערקויפער ש. וועט זיין דער פאסענדער חתן פאר זייער טאכטער. האבען זיי איהם אריינגענומען אין שטוב אריין געגעבען צו עסען און צו טרינקען (געוועהנליך פאר גוטבעצאהלט געלד) און געהאפט צו האבען פון זיי נחת. דערווייל אבער האט אונזער חתן־בחור חרטה־געקריגען אויפ'ן שריוך, מחמת די מחותנים האבען זיך עפיס צופיעל געזארגט פאר איהם... האט ער אין מיטען נאכט געמאכט א ויברח און משה זוך מיך...

די מחותנים, זעהענדיג, אז דאס העכטיל האט זיך ארויסגעגליטשט פון די הענד, האבען געמאכט א ליארם, אז דער חתן האט זיי בעגנב'עט, נאר ווען פאליציי האט געמאכט א חקירה ודרישה האט זיך ארויסגעוויזען, אז מעהר ווי זייער טאכטער'ס הארץ האט ער גארנישט צוגענומען. פון דאמאלס אן האבען זיי בעשלאסען זיך נוקם צו זיין אין דעם „דעזערטער" און אויף שריט און טריט פערפאלגען זיי איהם.

אין א היגער טאג־צייטונג איז שוין געווען געשריבען, ווי אזוי די פלה'ס עלטערן האבען געדינגען פראפעסיאנעלע שדכנים דעם חתן מקיים פסק צו זיין, און ווי אזוי דער „שטארקער" האט דעם יונגענמאן „צוגעבינדען אנ'אויג" און דערפאר גענומען געלד. נאר מיט דעם האט עס זיך אבער נישט געענדיגט. טאג־טעגליך קומען צו דעם דרייסטען יונגענמאן, צום געוועזענעם חתן, „שטארקע", וועלכע ווערען געשיקט פון די אבגענארטע עלטערן, כדי איהם מקיים פסק צו זיין און קריגען דערפאר ווי געוועהנליך פסקגעלד.

צוריקגעשמועסט איז אפשר דער פאמיליע ג. אויך נישט וואס צופיעל פארצוואארפען, ווארום היינטיגע צייטען אויב עלטערען פאקען שוין א שטיקעל חתן פאר זייערס א טאכטער און דער לעצטער איז זיך מיישב און ענטלויפט נאך בעצייטענס איידער ער איז אין פעקיל, קאנען זיי איהם טאקי נישט מוחל זיין.

לויתי

ווי נויטיג זענען פאר אונז דעם ענגלענדערס נערוועז.

מען האט ווי פארגעפיהלט, אז עס וועט עפיס אויסברעכען אין ארץ-ישראל. עפיס זענען די אראבער לעצטענס גאר שטארק האפערדיג געווארען און גע-האלטען אין איין דראהען מיט ארויס-טרעטונגען און אונרוהען. זיי האבען עפיס ווי מתקנא געווען זיך אין עגיפ-טען און סיריען, וואו ס'זענען אויסגע-בראכען אונרוהען און דא איז שטיל.

און דאס ווייסען זיי שוין, די אראַ-בישע פאליטיק-מאכערס, פון ערפאה-רונג, אז ביים ענגלענדער בעקומט מען פאר ארויסברענגען עקסצעסען גוט בע-לוינט, און אז מארדען און פאנראמען איז א גאנץ גוטער שאנס אויף צו בע-קומען פאליטישע געווינסען, בפרט אז מען האט איינגעלאדענט די אראבער קיין לאנדאן, דאס זיי זאלען דארט ארויסלייגען זייערע פאדערונגען אויפ'ן חשבון פון יודישע בעגרענצונגען.

אנ'עקסצעס'ל, א פאגראם'ל, ווייסען זיי איז א גאנץ נויטיגער באגאזש, א צידה לדרך, וואס קען גאר שטארק צו-נוץ קומען.

מען האט דעריבער געדארפט זעהר פארזיכטיג זיין און זיך נישט לאזען פראווא'צירען. מען האט געדארפט זיך קענען בעהערשען, פערהאלטען קאלט-בלוטיג און נישט רעאגירען אויף א יודישען הרוג מיט אקעגענשטעלען זיך אזש פאליציי און מיט אנדערע נישט-בערעכטיגטע מעשה תקופות און נקמה-אקטען.

אוי, ווי נויטיג איז ביי דער הייסער אריענט-אטמאספערע אין ארץ-ישראל רוהיגע נערוועז, קאלטבלוטיגקייט און אויפגעהאלטענקייט, מיט וועלכע מידות עס זענען געבענשט די ענגלענדער.

דאס מין „פחז כמים רוחמם", „עם פזיזא" — דאס קאכען זיך באלד און פערלירען באלד דאס גלייכגעוויכט איז שטענדיג געווען פערצייכענט פאר א געפעהרליכע מידה ביי יודען, וואס דערפיהרט צו אומגליקען, און היינט, ביי דער איצטיגער סיטואציע פון האס און אנטאגאניזם, ווען די „מופטיס" קוקען נאר ארויס אויף א מאמענט צו קענען העצען און אויפרייצען, צובלא-זענדיג הונדערטפאכיג יעדעס מינדעס-טע געשעהעניש — אוודאי און אוודאי.

עס איז דערום זעהר נויטיג צו זו-כען אנ'אופן ווי אזוי א ביסעל איינ-צוצוימען די היציגע געמיטער פון א טייל יוגענד אין א"י, זיי זאלען באדיי ווערען אביסעל קלענערע „פאטריאטען", וואס ס'וועט נאר זיין לטובה דעם רו-היגען און פלאנמעסיגען אויפבוי פון ארץ-ישראל.

אבער ווי עס זאל נישט זיין, זאל זיך די אראבער נישט דוכטען, דאס מיט ארויסשרייטונגען און בלוט-פער-גיסונג וועלען זיי אונז אבשרעקען — דאס קאן נאר פערשטארקען אונזער אונגעבראכענעם ווילען וואס שנעלער און מיט וואס א שטארקערען טעמפא צו פערגרעסערען די יודישע קראפט אין ארץ-ישראל.

י. ש.

ביראָ-בידזשאַן, ארץ-ישראל און פריילאנד.

(פון די רעפעראטען פון אדוו. טשערניכאָוו און דר. קרוק).

פרייטאג אויפדערנאכט איז אין פיי-ערלעשער-זאל איינגעארדענט געווארען דורך דער היגער „פריילאנד"-גרופע א רעפעראטען-אָוונד, אויף וועלכען ס'זענען ארויסגעטרעטען די פיהרער פון דער עקזעקוטיווע פון דער פריי-לאנד - בעוועגונג אין פוילען אדוו. טשערניכאָוו און דר. קרוק.

אין פרעזידיום זענען א חוץ די רעדנער געזעסען: דר. לעווקאָוויטש, דר. עפשטיין, דר. טענענבוים, אינזש. ב. מארקאָוויטש. דר. לעווקאוויטש עפענט דעם אוונד אין נאמען פון דער היגער גרופע מיט א קורצער איינלייי-טונג און גיט דאן דאס וואָרט דעם פרעלעגענט אדוו. טשערניכאָוו פון ווילנע.

אין א צוויי-שעה'דיגען זעהר אינטע-רעסאנטען און בעלערענדען רעפעראט רעדט אדוו. טשערניכאָוו ארום די פראבלעמען פון ביראָ-בידזשאן, ארץ-ישראל און פריילאנד בכלל און די בעציהונג פון אייראָפא און די ארומי-גע פעלקער צו די דאזיגע פראבלעמען בפרט. ער ווייזט אויף מיט סטאטיס-טיק, אז גאר א דאנק עמיגראציע, נאר א דאנק דעם, וואס יודען האבען אנ-געהויבען זוכען נייע לענדער וואוהין צו עמיגרירען, האט דאס יודישע פאלק געקענט זיך פונאנדערשפרייטען און וואקסען פון א צאהל פון 3 און א האלבען מיליאן נפשות אין אנהויב פון 19-טען יאהרהונדערט ביז 16 און א האלבען מיליאן ביז היינטיגען טאג ד. ח. במשך פון הונדערט יאהר איז זיך דאס יודישע פאלק אזוי ריזיג פו-נאנדערגעוואקסען.

אין זיין ווייטערדיגען טייל קומט אדוו. טשערניכאָוו צום אויספיהר, אז די פריילאנד-בעוועגונג איז נישט קיין קאנקורענץ פאר'ן ציוניזם און ארץ-ישראל. אדרבה, די בעוועגונג איז פול מיט סימפאטיע פאר'ן ציוניזם, וועלכער האט אזעלכע וואונדער געשאפען. אזוי אבער ווי ארץ-ישראל קען נישט פול-שטענדיג לעזען דאס פראבלעם פון עמיגראציע צוליעב בעקאנטע סיבות און יודען ווערען איצט איבעראל דער-שטיקט און פערדרענגט, וואס קען דערפיהרען צו א קאטאסטראפע, מוז מען זוכען און געפונען א פריילאנד, וואס זאל אויפנעמען די יודישע מא-סען, וועלכע ווילען עמיגרירען און האבען זיך איבעראל ארויסגעוויזען אלס די בעסטע קאלאניזאטארען.

דר. קרוק זאגט, אז נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס מיר זוכען א פריילאנד פאר די יודישע פויפעריזירטע און דע-קלאסירטע מאסען, וועלכע ווערען אי-בעראל ארויסגעשטויסען — וועלען מיר אין דער זעלבער צייט נישט אויפהע-רען צו קעמפען דא אויפ'ן ארט פאר אונזערע רעכט, פאר דער פולער גלייכ-בערעכטיגונג פון די יודישע מאסען, וועלכע זענען דא געבוירען און דער-צויגען געווארען, וועלכע האבען צו-גלייך מיט אלע אנדערע בירגער גע-קעמפט און געבלוטיגט פאר פוילענס אונאבהענגיגקייט און וועלכע טראגען אויב נישט מעהר נאך איז יעדענפאלס די זעלבע פליכטען לגבי דער מלוכה, וואס אלע אנדערע.

דר. קרוק פערענדיגט מיט'ן רוף: העלפט אונז צו אין אונזער קאמף דא אויפ'ן ארט און אין דער פריילאנד-בעוועגונג און מיר וועלען מיט געמיינ-זאמע כחות דערגרייכען דעם ציעל, צו וועלכען מיר שטרעבען.

שבת אוועגד איז אין זאל פון האנד-ווערקער-פערבאנד פארגעקומען א פער-זאטלונג גערופען דורך אינציאטארען פון „פריילאנד", צו וועלכער עס זע-נען געקומען א גרעסערע צאהל פער-זאנען.

דעם פארזיץ פיהרט ד"ר תנהום לעווקאוויטש.

נאך די רעפעראטען פון די ה"ה אדוו. טשערניכאָוו און ד"ר יוסף קרוק האבען געשטעלט פראגען די ה"ה דיר. אקסער, מ. שטרויס, איצקאָוויטש, ש. פראנק, א. אנד. צום סוף ענטפערען די רעפערענטען און א גרעסערע צאהל פערזאמעלטע דעקלארירען זיך אלס סימפאטיקער פון דער פריילאנד-ליגע.

צוויי יודישע פארשטעלונגען אין טשענסטאָכאָוו.

מארגען שבת, דעם 25 און זונטאג, דעם 26 ד.ח. וועט אין פייערלעשער-זאל אויפטרעטען דער אנסאמבל פון לאדזער פילהארמאניע-טעאטער מיט צוויי אמע-ריקאנער סענסאציאנעלע שלאגער-פיע-סען, וועלכע האבען איבעראל געלאזט א קאלאסאלען רושם אין וועלכע עס איז ווירקליך פערהאן א גאנצע רייהע עמאציאנעלע און אינטערעסאנטע סצענעס, אדוויכגעפלאכטען מיט א גאנצער רייה ענטשפרעכענדע און אקטועלע לידער. די ראלען ווערען אויך זעהר פעראנטוואָרטליך אויסגעפיהרט דורך די אין אונזער שטאדט גוט-בעקאנ-טע ארטיסטען, וועלכע האבען שוין בעוויזען זיך בעליבט צו מאכען ביי אונז און וועלכע מ'קען אויך אנרופען אלס די פיאנערען פון יודישען טעאטער אין טשענסטאכאוו. דאס זענען די גוט-בעקאנטע ביאלקאָוויטש, באלבירסקי און אנד.

בילעטען צו זעהר ביליגע פרייזען צו בעקומען אין דרוקעריי פון ה' באַ-טשאן און שבת אין טאג פון דער פאר-שטעלונג פון 11 פריה אין קאסע.

פון פרויען-פעראיין „עזרה".

דער אבציינכונונס.טאג פון פרויען-פעראיין „עזרה" האט געברענגט די סומע פון 154.35 זל. די פערוואלטונג דריקט דערמיט אויס א דאנק די זאמ-לערינס פאר זייער מיה און ארבייט.

פון י.ט.ס.פ. „מכבי".

ביים י.ט.ס.פ. „מכבי" איז געווארען געשאפען א קאמפלעט פאר מיידלעך פון 10 ביז 14 יאהר. די ערשטע לעק-ציע קומט פאר דינסטאג, דעם 29 ד.ח. פון 5—6 אוועגד.

איינשרייבונגען נעמט אן דער סעק-רעטאריאט, קאטעדראלנע 13.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער קאאפ. באנק ספולדזיעלטשי, אלעע 7

זונטאג דעם 26-טען ד. ח. פונקטליך 3 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין לאקאל פון הויזווירטען-פעראיין, אלעע 6 די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמ-לונג פון טשענסטאכאווער קאאפעראַ-טיווער באנק ספולדזיעלטשי, אלעע 7 מיט'ן געהעריגען טאג-ארדנונג.

די אויבענדערמאנטע באנק איז שוין גענוג פאפולער ביי די ברייטע יודישע געזעלשאפט און ס'איז מעהר ווי זיכער, אז אלע מיטגלידער וועלען קומען אנ-טיילנעמען אין דער אלגעמיינער פער-זאמלונג, כדי צו בעשטימען איהר ווייי-טערדיגען גורל.

נדבות פאר „תומכי עניים".

ה. שאיא צוליעב דער יאהרצייט פון זיין פאטער נ"ע 10 קילא ברויט.

פאר די געליטענע אין פשיטיק א. א.

די פאוושעכנע שולע נר. 12 א. נ. פון עליזא אזשעשקאווא 26.04 זל.

נייע פרייזען אויף ברויט און זעמעל.

אונטער'ן פארזיץ פון וויצע-פרעזי-דענט הענשעל איז אין מאגיסטראט פארגעקומען א פערשטענדיגונגס-קאנפע-רענץ מיט די פארשטעהער פון ביידע בעקער-צעכען, דעם יודישען און קריסט-ליכען. אין דער דאזיגער קאנפערענץ האבען גענומען אנטייל סטאראסטווע-רעפערענט ריבערסקי און דער שטאד-טישער רעפערענט פאר אפראוויזאציע-ענינים נירענבערג.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז צוליב דער שטייגערונג פון די פרייזען אויף קארן און מעהל, פעסטגעשטעלט געווארען נייע פרייזען אויף געבעקס: פאר 1 קג. קארן-ברויט 26 גר., פאר 1 קג. ראזאָווע-ברויט 20 גר., 1 קג. ווייי-צען-ברויט 62 גר. אין פערגלייך מיט די ביז-יעצטיגע פרייזען איז דאס ברויט טייערער געווארען מיט 2 גר. אויף א קילא און זעמעל מיט 8 גראשען.

די נייע פרייזען פערפליכטען פון דינסטאג, דעם 23 ד. ח.

די יובל-אקאדעמיע פון „הנוער-הציוני".

אין צוזאמענהאנג מיט'ן 5-יעהריגען יובל פון דער יוגענד-ארגאניזאציע „הנוער הציוני" איז שבת-צו-נאכט'ס אין זאל פון די פייערלעשער פארגעקו-מען א יובל-אקאדעמיע מיט דער בע-טייליגונג פון פרעזידענט פון וועלט-פערבאנד פון די אלגעמיינע ציוניסטען און וויצע פרעזעס פון אקציאנס-קאמי-טעט,—ד"ר יצחק שווארצבארט.

אין פרעזידיום פערנעמען ארט די דעלעגאטען פון דער ציוניסטישער אר-גאניזאציעס און נאציאנאלע אינסטי-טוציעס, וועלכע האלטען זייערע בע-גריסונגען.

עס נעמט דאן דאס וואָרט, ד"ר שווארצבארט, וועלכער בעגריסט די יונגע חברים אין נאמען פון דער עק-זעקוטיווע פון וועלט-פערבאנד און גלייכצייטיג אין זיין אייגענעם נאמען.

דער רעפערענט האלט א שעהן-געבוי-טען רעפעראט א.ד.ט.: דער ציוניזם אין דער איבערבריכס תקופה פון דער יודי-שער געשיכטע".

דער „הנוער-הציוני"—הויבט אן דער רעדנער האט זיך א לענגערע צייט געפינען אין א פעריאד פון זוכענישען, ביז ער האט ענדליך געפינען זיין ריכ-טיגען וועג.

מיר געפינען זיך נאך איבוואהל, שטענדיג אין פעריאד פון זוכענישען, אבער מיר מוזען ווי ווייט מעגליך פערקירצען דעם דאזיגען לאנגען וועג און נישט פערלירען אומזיסט צייט, אום צו מאכען עקספערימענטען פון צוויי-פעלהאפטען ווערט.

די ענטשטעהונג פון וועלט-פערבאנד פון אלגעמיינע ציוניסטען איז פארגע-קומען אויף די חורבות פון אלגעמיינעם ציוניזם אין קאנגרעס פוילען, (נעמיינט דעם „על-המשמר"), וועלכער האט אמאל אזוי הערליך נעבליהט און פער-גומען אנ'אנגעזעהענעם ארט אין פאַ-ליטישען לעבען.

אין א זעהר סארקאסטישער פארם גיט איבער דער רעדנער, זענען די פערשווינדענע רעשטלעך פון דעם מין „ראדיקאלעכץ" פערוואנדעלט געווארען אין פראספע נאכשלעפער פון די „לינ-קע" אין זייערע מכלומר'שטע „ראדי-קאלע אפאזיציע" בעשטעהט אין נאכ-זאגען „יא" אין בעסטען פאל „אפשר" (געלעכטער אין זאל) אבער קיינמאל נישט א מוטיגען ניין!

דער אויפריכטיגסטער אידעאל פון וועלט-פערבאנד פון די אלגעמיינע ציו-ניסטען, איז צו שאפען א פרידליכע הארמאניע צווישען קאפיטאל און אר-בייט, דען די אלגעמיינע ציוניסטען פון וועלט-פערבאנד זענען די פערקערפערונג פון פריעדען, געבענשט זאל זיין אייער קרבן פאר'ן ציוניזם מיט דעם צושטעהן צום וועלט-פערבאנד, דען די פערשי-דענע גרופען אין דער ציוניסטישער בעוועגונג, אינטערעסירען נישט דער ברייטער געזעלשאפט.

מיט בייסענדער קריטיק געהט דער פרעלעגענט איבער צו די וואהלען צום 18-טען קאנגרעס, אז דאס פאסט גאר-נישט פאר יורען, דעריבער מוז פער-צייכענט ווערען אלס די פערדינסטען פון וועלט-פערבאנד די געווינסען פון פריע-דען אין דער בעוועגונג דורך דער שאפונג פון א קאאליציאנס-עקזעקו-טיווע.

די לאגע אין דער בעוועגונג איז נאך נישט ווייט קיין בעפרידיגענדע, ווייל די פערהעלטנישען צווישען די ארבייטסגעבער און ארבייטסנעמער גע-פינען זיך אין א שטענדיגען אומרוה ווי אין א קעסעל, די סטאביליטעט מוז רעגולירט ווערען.

אויפ'ן קאנגרעס איז ספעציעל גע-וועהלט געווארען אזא מין ארביטראזש-קאמיסיע, אבער ביז יעצט האט נאך די עקזעקוטיווע די קאמיסיע נישט צו-נויפגערופען, די לאנע געפינט זיך דע-ריבער אין נישט קיין זיכערען צו-שטאנד און דאס טהוט איהם אלס אל-נעמיינעם ציוניסט בעאונרוהיגען.

דער רעדנער קריטיקירט דאס נישט איינהייטליכע שול-וועזען אין ארץ-ישראל, וואס די שולד טראגט די עק-זעקוטיווע.

איבערנעהענדיג צו דער עקאנאמי-שער לאגע אין „ארץ-ישראל" בעקומען מיר בעסערע גרוסען, עס האט אויפ-געהערט דער אבפלוס פון די קאפיטא-לען אין די בענק און די ארבייטסלא-זיגקייט פערקלענערט זיך.

די קונסט פון אונזער פאליטיק, איז איבערצוצייגען ענגלאנד, אז די פא-ליטיק געגען אונז איז אויך געגען איהר זעלבסט.

אמת, אונזער לאגע איז פול מיט זארג, אבער צי קען מען זאגען, אז עס זענען פערהאן פעלקער אהן זארג? צי לעבען דען אהן זארג פוילען, פראנקרייך, ענגלאנד, איטאליען און דייטשלאנד.

אונזער ענטפער דארף זיין חרות און אפעלירט צו דער יוגענד, אז זי זאל ווייזען א פוסטער דער עלטערער געזעלשאפט און נישט אריינלאזען זיך אין קלייגליכע אמביציעס דארט ווי עס האנדעלט זיך וועגען גרויסע זאכען.

מיט'ן געזאנג פון „התקוה" און א שטורם אפלאדיסמענטען איז דער הער-ליכער רעפעראט פערענדיגט געווארען.

ל. ק.

די שפראך פון ציפער.

וועגען ציפערן זאגט מען אפט, אז זיי זענען „טרוקען" און דאך קען מען טיילמאל דורך זיי גאר א סך אויסדרי-קען — פיעל מעהר ווי מיט ווערטער.

אזא שפראך בעזיצען אייגענטליך די ציפערן, וועלכע האבען א שייכות מיט די רעזולטאטען פון דער ציהונג פון דער 3 טער קלאס פון דער 35-טער מלוכה-לאטעריע.

בעווונדערס דער לעצטער טאג, דעם 17-טען ה. מ. האט זיך אויסגעצייכענט מיט פיעל גרויסע געווינסען, אונטער-שטיצענדיג בעדייטענד די קאסעס פון דער גרויסער צאהל בעזיצערס פון לאָ-סען.

אין דעם טאג זענען געפאלען 3 גע-ווינסען צו 100.000 זל., 2 — צו 50 טויזענד זל., 4 — צו 20 טויזענד זל. און נאטירליך — איין טעגליך געווינס — 25 טויזענד זל., נישט רעכנענדיג די פיעל הונדערטער קלענערע געווינסען.

צו 100.000 זל. האבען געוואונען די נומערן: 161.477, דאס אייגענטום פון די ה"ה: פ. י., מ. וו., ז. פ. און ג. י., וועלכע וואוינען אין גרויס - פוילען; 192.588 וועמענס בעזונדערע פערטעלעך האבען זיך געפונען ביי די ה"ה: ג., ק. י., פ. א. און וו. ס. איינוואוינער פון וואַרשא, קראקע און כאַיניצע; 104.796, וועלכע געפינען זיך אין בעזיץ פון די ה"ה: וו., ע. און נ., וועלכע וואוינען אין לעמבערג, קאלאמיי און קושעשא-וויץ.

דריי געווינסען צו 50 טויזענד זל. זענען געפאלען אויף די נומערן: 182.097 אין סאסנאָוויץ, 64.051 אויף פראגע און 28.798 אין וואַרשא.

צו 20.000 זל. האבען בעקומען די בעזיצער פון די לאסען 54.526 און 143.821 אין וואַרשא, 86.619 אין ראדאם און וואַרשא, 13.540 אין קראקע און 190.650 אין יאראסלאוו, גארליצע, ציע-שין און פולאווע.

און לטוף דאס טעגליכע געווינס צו 25.000 זלאטעס איז געפאלען אויף די נומערן: 166.798 (ה"ה דזיענגעלעווסקי, י. מ. און ס. ג. פון וואַרשא ווי אויך א. לאפסקי פון לאכאוו), 20.688 און 76.228 אין וואַרשא.

אין גיכען, ווייל שוין דעם 7-טען מאי ה. י. הויבט זיך אן די ציהונג פון דער 4-טער קלאס מיט'ן הויפט-געווינס פון מיליאן זלאטעס. מען דארף זיך אזא צוויילען מיט'ן בענייען די לאסען צו דער קלאס, בכדי אויסצומיידען עווענ-טועלע שווערינקייטען ביי דער ציהונג פון מיליאן.

פאדאינספעקטאר ראדלאווסקי נאמי-נירט אלס ארבייטס-אינספעקטאר אין לאדז.

דער לאנג-יעהריגער פערטרעטער פון ארבייטס-אינספעקטאר אין טשענסטאכאוו ה' אלעקסאנדער ראדלאווסקי האט בע-קומען א נאמינאציע אויפ'ן אמט פון ארבייטס-אינספעקטאר אין לאדז, קרייז נר. 15.

אינספ. ראדלאווסקי האט זיין ביז-יעצטיגען אמט פערנומען פון ערשטען מאמענט, ווען ס'זענען בערופען געווא-רען די ארבייטס-אינספעקטאראטען און ארויסגעוויזען פיעל ענערגיע און גוטען ווילען ביים פערמיטלען אין זעהר שווערע קאנפליקטען אין דער ארבייטס-וועלט.

פון ארבייטס-אינספעקטאראט.

ווי מיר האבען געמאלדען, איז דער ביז-יעצטיגער פערטרעטער פון ארבייטס-אינספעקטאר אין טשענסטאכאוו ה' ראדלאווסקי נאמינירט געווארען אלס ארבייטס-אינספעקטאר קיין לאדז.

אויף זיין ארט איז קיין טשענסטאכאוו אנגעקומען אינזש. שובארטאווסקי פון וואַרשא, וועלכער האט שוין איבערגע-נומען זיין אמט אלס פאדאינספעקטאר.

אָבקלאַנגען פון די ענדעקישע אָנפאַלען אויף אַ יודישער יאַטקע אין סטראַדאָם.

פרייגעשפּראָכען אַלע אָנגעקלאָגטע.

מיט עטליכע צדשים צוריק, אין אַ שבת-צו-נאַכטס האָט אַ גרופּע ענדעקישע אַגיטאַטאָרען בעלאָגערט די יאַטקע פון זיסקינד קראַקויער אין סטראַדאָם, נישט געלאָזט אריינגעהן קיין קריסטליכע קונים און אפילו אַרויסגעשלעפּט קונים פון דער יאַטקע. די כוליגאַנעס האָבען אויך אויסגעהאַקט די שויבען אין קראַקויער'ס וואוינונג און אין דער יאַטקע, און ווען דער פּאָסטערונקאָווי גרושטשינסקי האָט געפּרובט פונאַנדער-צוטרייבען די כוליגאַנעס און מאַנסע פון זיי צו פערהאַלטען, האָבען זיי איהם בעוואָרפען מיט שטיינער און געוואַלט ענטוואָפענען.

אין אַ צוזאַמענהאַנג דערמיט זענען דאַמאָלס אַרעסטירט געוואָרען: יאַנסאָן, לעוואָנאָוויטש, בולאַ, ס. יענדזשעיאַק, וויטאַס, פּאַלאַק, סטעפּאַנעק, וו. יענדזשעיאַק, טשאָסטעק און וואָיטשיק, וועמעס פּראַצעס ס'איז פאָרגעקומען עהערנעכטען אין היגען קרייז-געריכט.

קיינער פון די בעשולדיגטע האָט זיך נישט מודה געווען צו די זיי פאָרגעוואָרפענע טהאַטן.

אויף די ערקלערונגען פון די בעשולדיגטע, וועגען וואָס מיר האָבען נעכטען געשריבען האָט עדות-געזאָגט דער פּאָליציאַנט גרושטשינסקי. דער לעצטער האָט איבערגעגעבען, אַז בעת ער האָט לעגיטימירט צוויי פון די פערהאַלטענע אין דער יאַטקע, האָבען זיך פאַר'ן דאָזיגען געוועלב פערזאַמעלט אַ המון, וועלכער איז דורך איהם צוגאָגט געוואָרען. דאַמאָלס זענען געפאַלען אויסגעשרייען, אַז מ'זאָל איהם, דעם פּאָליציאַנט, ענטוואָפענען און גלייכצייטיג זענען אויך אויסגעהאַקט געוואָרען די שויבען ביי קראַקויער'ן. דער עדות קען אויך נישט פעסטשטעלען אויף זיכער, צי נאָך ווער פון די צוויי וועלכע ער האָט לעגיטימירט זאָלען האָבען אַנטייל-גענומען אינ'ם צוזאַמענלויף. ער האָלט אָבער, אַז די בעשולדיגטע זענען אוודאי דאָרט געווען, ווייל אַביסעל פריהער פאַר דער געשעהעניש, האָט ער זיי געזעהן שטעהן נישט ווייט פאַר דער יאַטקע.

דער געליטענער זיסקינד קראַקויער האָט דערקענט אַלע בעשולדיגטע אַלס די, וואָס האָבען גענומען אַנ'אַקטיוון אַנטייל אַרום דעם אָנפאַל אויף זיין יאַטקע.

דאָס געריכט האָט אַלע בעשולדיגטע בעפרייט. אין די מינדליכע מאָטיוון האָט דער ריכטער ערקלערט, אַז הויפּטזעכליך האָט ער זיך געשטיצט אויף דעם עדות-זאָגען פון פּאָליציאַנט, וועלכער האָט דאָך גענוי נישט געקענט פעסטשטעלען, צי די בעשולדיגטע האָבען גענומען אַנ'אַנטייל אין די געשעהענישען, אויסער די צוויי, וועלכע זענען איהם אָנגעוויזען געוואָרען אַלס די אויספיהרער, ווייטער האָט איינער פון די קראַקויער'ס אָנגעוויזען אין געריכט אַלע בעשולדיגטע, אַז זיי האָבען אַנטיילגענומען אין די געשעהענישען אין דער צייט ווען דאָס האָט נישט געשטימט מיט דער עדות-ערקלערונג פון דעם צווייטען קראַקויער, דעריבער האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגען אַ בעפרייאונגס-אורטייל.

לאָרד מאָרליי אַדורכגעפאָהרען טשענסטאָכאָוו.

מאָנטאָג 9.30 פריה איז מיט'ן אינטערנאַציאָנאַלען קוריער וויען—וואַרשאַ אַדורכגעפאָהרען טשענסטאָכאָוו אויף זיין רייזע קיין סאָוויעט-רוסלאַנד דער פּרעזידענט פון דער וועלט-עקזעקוטיווע פון דער „פריילאַנד"-בעוועגונג לאָרד מאָרליי, אָנפיהרענדער מיטגליד פון דער לייבאָר-פּאַרטיי אין ענגלאַנד.

לאָרד מאָרליי איז בעקאַנט דער יודישער וועלט דורך זיין אַקטיווער טעטיגקייט און אַרבייט פאַר'ן „אָרט" און אויך בירא בידזשאַן. אין די דאָזיגע ענינים איז ער טאַקי איצט געפאָהרען קיין רוסלאַנד.

אויף דער היגער באָהן-סטאַציע האָבען איהם אָבגעוואַרט די מיטגלידער פון דער עקזעקוטיווע פון „פריילאַנד" אין פּוילען אדוו. יוסף טשערניכאָוו און דר. יוסף קרוק, וועלכע האָבען דאָ געוויילט, און דיר. זיגמאַן האָט איהם דערלאַנגט אַ בוקעט בלומען, בעגרייסענדיג איהם אין ענגליש.

דעלעגאַט פון פינאַנץ-מיניסטעריום אין טשענסטאָכאָוו.

די בודזשעט-אַרבייטען פון דער נייער שטאָדט-פערוואַלטונג זענען אין פולען גאַנג, וואָרום — ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט — דער ניי-נאָמינירטער שטאָדט-פּרעזידענט ה' מאָטאָל האָט בעשלאָסען דעם בודזשעט צו בעטראַכטען נאָכאַמאָל.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט עהערנעכטען געוויילט אין אונזער שטאָדט אַ דעלעגאַט פון פינאַנץ-מיניסטעריום פאַר די ענינים פון טשענסטאָכאָוו ה' אַדאַם קונצעוויטש, וועלכער האָט אָבגעהאַלטען אַ לענגערע קאָנפערענץ מיט'ן פּרעזידענט מאָטאָל וועגען זיין מיינונג אויף די בודזשעט פראַגען.

דער היי יעהריגער בודזשעט וועט זיין דער שפּאָרזאַמסטער פון אַלע ביז-יעצטיגע שטאָדטישע בודזשעטען. דאָס איז אַ רעזולטאַט פון די נישט לאַנג ערשינענע רעגירונגס-דעקרעטען, וועלכע האָבען צוגענומען ביי דער שטאָדט פיעל הכנסה-קוואַלען.

געזעגענונגס-באַנקעט לכבוד פרעז. מאַצקעוויטש

שבת-צו-נאַכטס איז אין די זאַלען פון האָטעל „פּאָלאָניאַ" פאַרגעקומען אַ געזעגענונגס-באַנקעט לכבוד דעם פּרעזידענט יאַן מאַצקעוויטש, וועלכער פערלאָזט אין די נאָהנטסטע טעג טשענסטאָכאָוו, וואו ער האָט פערנומען אַנ'ערך 3 יאָהר דעם אַמט פון צייטווייליגען שטאָדט-פּרעזידענט.

אין באַנקעט, וועלכען ס'האָבען אייגענאָרדענט דער ספּעציעל געשאַפענער צו דעם צוועק בירגערליכער קאָמיטעט, האָבען אָנטייל גענומען פאָרשטעהער פון די ווירטשאַפטליכע ספערען, פרייע פּראָפעסיעס, דירעקטאָרען פון די היגע פראַנצויזישע פאַבריקען, דער לייטער פון דער 7 דיוויזיע גענ. גאַנשאָראָווסקי א. א. מיליטער-לייט, רעפּרעזענטאַנטען פון דער אַרבייטס-וועלט, פּרעסע א. א. צווישען אַנדערע זענען מצד די יודען אויך נעווען: פּרעזעס ראָזענבערג, אַדוו. קאַנאַרסקי, דר. אַל. וואָלבערג, דר. באַטאַוויא, דר. מאַרקוספעלד, פּרעזעס שטילער, דר. ליפּינסקי, דיר. א. זיגמאַן.

ביי פיין געדעקטע טישען זענען געהאַלטען געוואָרען טאָאַסטען, אין וועלכע פּרעז. מאַצקעוויטש איז פאַר זיין טעטיגקייט אין אונזער שטאָדט אָנגערופען געוואָרען אַלס „דער ריכטיגער מענש אויפ'ן ריכטיגען פּלאַץ".

אָבקלאַנגען פון דער שטורמישער זיצונג פון שטאָדט-ראַט.

מען טיילט מיט, אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דעקלאַראַציע פון ענדעקישען ראַטמענער-קאַלאַ, וואָס איז געוואָרען פאַרגעלעזען דורך ראַטמאַן סטודניצקי אויף אַ זיצונג פון שטאָדט ראַט איז דורך דער פּראָקוראַטור פערפיהרט געוואָרען אַנ'אויספאַרשונג לויט'ן אַרט. 170 פון שטראַף-קאָדעקס געגען די 10 ראַטמענער וואָס זענען געווען אונטערגעשריבען אויף דער דאָזיגער דעקלאַראַציע.

וואַגדאַלישער טהאַט פון כוליגאַנעס אין קלאַבוצק.

אין דער נאַכט פון דאָנערשטאָג אויף פרייטאָג פריהיגע וואָך האָבען נישטענדעקטע כוליגאַנעס אויסגעהאַקט די שויבען אין פיעל יודישע וואוינונגען און דאָן אריין אין גאַרטען פון ה' בעריש ריפּשטיין, וואו זיי האָבען אונטערגעשניטען און פערניכטעט 19 בוימער.

פּאָליציי ריהרט אַנ'אויספאַרשונג, כדי צו ענטדעקען די פערבּרעכערישע כוליגאַנעס.

Z Koła b. wychowanków szkoły im. Z. Wajnsztokówny

W sobotę, dnia 25 kwietnia rb. punktualnie o godz. 6 po poł. odbędzie się w lokalu szkoły, Aleja 20 Nadzwyczajne Zebranie b. wychowanków Szkoły im. Z. Wajnsztokówny.

Na porządku dziennym sprawy b ważne i pilne, związane z pierwszą rocznicą śmierci b.p. Z. Wajnsztokówny.

פרעסע - שטימען וועגען יאָסעלע קאָלאָדני.

אין צוזאַמענהאַנג מיט די צוויי קאָנצערטען, וואָס דער בעריהמטער וואָרט-קינסטלער יאָסעלע קאָלאָדני וועט געבען ביי אונז אין שטאָדט דעם קומענדען פרייטאָג און שבת, דעם 1-טען און 2-טען מאַי אין פייערלעשער-זאַל, דריקען מיר איבער, וואָס ס'האָט געשריבען וועגען קאָלאָדני'ן „דער פריה-מאָרגען" פון ריגע:

„אָהן גרים, קאָסטיום, דעקאָראַציעס און סצענישע בוטאַפאָריעס, ערשיינט יאָסעלע קאָלאָדני פאַר'ן עולם. ער קומט אַרויס אין אַ עלעגאַנטען פראַק און מיט אייגענע אַרטיסטישע מיטלען האַלט ער דעם עולם אין שפּאַנונג במשך פון אַ גאַנצען אָוועגד.

ער איז אַ דערצעהלער, זאָגער, קופּלעטיסט און פערמאַגט גענוג מיטלען אויף צו אילוסטרירען און אויספיהרען טיפען און געשטאַלטען.

מען דאַרף נישט פערגעסען, אַז זיין זשאַנר איז זעהר אַ גליטשיגער און ס'איז שווער נישט אַריינצופאַלען אין צוויידייטיגקייטען און גישט פערשונדעווען צו ווערען.

קאָלאָדני'ס פּראָגראַם איז אַ לייכטער. אַ ריינער, אַ אייראָפּעאישער, ער האַלט דעם עולם אַ גאַנצען אָוועגד און פאַלט נישט אריין אין קיין וואָלגאַרען טאָן. ער האַלט זיך בסדר אין בעשטימטע ראַמען, פון וועלכע ער געהט נישט אַרויס און לאָזט נישט אַראָב צו קיין בילליגע געשמאַקלאָזיגקייטען, ווי מיר זענען דאָס טיילמאָל געוואוינט צו זעהן ביי יודישע אַקטיאָרען. נישט נור ער זינגט און טראָגט פאַר, נור ער שפּילט.

זייגע טעמעס זענען לייכטע שוועבענדיגע און פרעהליכע, וואָס גיבען דאָך אַ אילוסטראַציע פון אונזער לעבען, זיין שפּראַך איז זאַפטיג, זיין פערז ריטמיש און וואוילקלינגענדיג, אָבגעזאַפּט מיט הומאָר.

שוין לאַנג נישט געהערט אַ קופּלעטיסט פון אַזאַ זשאַנער, ער איז פון די געצעהלטע און אפשר דער איינציגער".

בעפרייט נאַראָדאָוצעס פון קאָנצענטראַציע-לאַגער אין בערעזאַ.

מען טיילט מיט, אַז די נאַראָדאָוצעס: פּאַכאַלטשיק פון טשענסטאָכאָוו, פּאָדטשאַסקי און באַרטיזעל, וועלכע זענען שוין אַ לענגערע צייט קאָנצענטרירט אין בערעזאַ, זענען שוין געוואָרען בעפרייט.

דאָס זענען די לעצטע נאַראָדאָוצעס, וועלכע זענען געווען ביז היינט אינטערנירט אין איזאָלאַציע-לאַגער, אַזוי, אַז איצט איז שוין דאָרט נישט פערהאַן קיין איין נאַראָדאָוויעץ.

אויך זענען פון בערעזאַ געוואָרען בעפרייט אַלע אוקראַאינער.

ענדערונגען אויפ'ן אַמט פון דיעקטאָר אין דער טשענסטאָכאָווער אובעזפּיעטשאַלניע.

אויפ'ן אָרט פון דיר. טאָמאַשעווסקי, וועלכער איז איבערגעגאַנגען אויף עמעריטור — איז אַלס דירעקטאָר פון דער טשענסטאָכאָווער אובעזפּיעטשאַלניע געוואָרען בעשטימט דער געוועזענער וויצע-דירעקטאָר פון דער לעמבערגער אובעזפּיעטשאַלניע.

פער'משפּט אַ קאָמוניסט.

דאָס קרייז-געריכט האָט פאַר קאָמוניסטישער טעטיגקייט פער'משפּט דעם טשענסטאָכאָווער איינוואוינער ראָמאַן מיעלטשאַרעק אויף 3 יאָהר תפיסה.

יורענען ציוניסטען פון אַלע גרופּירונגען!

אונטערן דראָהענדען צייכען פון אַ קאַטאַסטראָפאַלען קריזיס שטעהט איצט דאָס יודישע פאָלק דערשיטערט אין אַלע לענדער פון זיין צעשפּרייטקייט. די עקזיסטענץ-יסודות פון אונזער פאָלקס אָרגאַניזם זענען אונטערגעגראָבען און פיזישער אונטערגאַנג דראָהט די גרעסטע יודישע קהוצים. דער ווירטשאַפטליכער קריזיס, וואָס האָט בעהערשט די וועלט בעדראָהט אונז אַמשווערסטען, דערצו האָט אַ רעאַקציאָנער-אַנטיסעמיטישע כוואַליע פערפלייצט די וועלט, מיטעלאַלטערליכע באַרבאַרישע גרישות און אַטעמאָטען אויף אונזערע פּאָליטישע, נאַציאָנאַלע, רעליגיעזע און מענשליכע רעכט זענען אין אַ רייהע לענדער מלוכה'ש-געזעצליך סאַנקציאָנירט געוואָרען און עס דראָהט פיעל יודישע קבוצים צוריק אריינגעשליידערט צו ווערען אין פינסטערן געטאָ אַלס מינדערווערטיגע, רעכטלאָזע בירגער מיר שטעהען פאַר אַ דראָהענדען מאָרגען אָהן אויסזיכטען אויף פערבעסערונג און גלייכבערעכטיגונג צו לעבען און שאַפען. און די אַרומיגע וועלט איז טויב אויף אונזער פערצווייפלונגס-געשריי—אין דעם דאָזיגען שווערען מאָמענט ווענדען מיר זיך צו אייך, יודען פון טשענסטאָכאָוו מיט דעם רוף: העלפט אונז מיט אין קאַמף פאַר'ן אויפבוי פון אַ פריי יודיש ארץ-ישראל!

קויפט-אויס דעם שקל!

אין מיטען אַ וועלט פון וואַקעלדיגקייט און אומזיכערקייט איז איין ליכטיגער ווינקעל נאָר פערבליבען, וואָס דערוואַרעמט אונז מיט זיינע האָפנונגס-פולע שטראַהלען—דאָס לאַנד פון אונזערע טרוימען און שטרעבונגען ארץ-ישראל, פון וואַנען עס דערטראָגט זיך די בשורה פון גאולה און בענייאונג, וואו מען געפינט גליק פון פּאַזיטיווער, שעפּערישער אַרבייט און גייסטיגער דערהויבונג פון נאַציאָנאַלער ערוואַכונג און אויסלייזונג.

דער ציוניזם איז פערבליבען אָט-דער כח, וואָס קען אונז אָבהיטען פון עקאָנאָמישען אונטערגאַנג און גייסטיגער דעגענעראַציע—מוז דעריבער די גאַנצע יודישע געזעלשאַפט מיטהעלפען און מיטווירקען מיט טהאַטען, כדי צו קענען פערווירקליכען די טרוימען פון די יודישע געפלאָגטע מאַסען צו זעלבסטבעפרייאונג.

שווער איז אָבער דער וועג פון אונזער בעפרייאונג; עס ווערען פיעל מכשולים און שטערונגען אונז געלייגט אויפ'ן וועג צו אַ פריי-נאָרמאַל לעבען, קינסטליך וויל מען אָבהאַלטען דעם שטעמפּאָ פון ארץ-ישראל-אויפבוי און עס ווערען געפּלאַנט געזעצען, וואָס ציעלען צו צוימען אונזער אויפבוי-אַרבייט און צונעמען ביי אונז די לעצטע האָפנונג, צונישט מאַכען דעם טרוים פון דורות. נאָר אַ געאייניגטע, דיסציפּלינירטע מחנה וועט קענען אין שווערען קאַמף קרוינען, די מיהפּולע אָנשטרענגונגען מיט אַ פולשטענדיגען נצחון.

מיר מוזען דעריבער דעמאָנסטרירען, אַז די ציוניסטישע בעוועגונג רעפּרעזענטירט דאָס גאַנצע יודישע פאָלק, דאָס קען קומען צום אויסדרוק דורך דער צאַהל שוקלים.

טשענסטאָכאָווער יודען, קויפט-אויס דעם שקל! קויפט אויס אונזער בירגער-לעגיטימאַציע!

בעווייזט פאַר דער גאַנצער וועלט, אַז צוזאַמען מיט דעם גאַנצען פּוילישען יודענטום זענט איהר טריי דעם אידעאַל פון אונזער אַלעמענס אויפבוי-ווערק, אַז צוזאַמען מיט אַלע שטעהען די טשענסטאָכאָווער יודען פעסט, אייניג און ענטשלאָסען פאַר דער בעפרייאונג פון יודישען פאָלק און אויפבוי פון ארץ-ישראל.

קויפט און פערשפּרייט דעם שקל תרצ"ו!

אַלגעמיינער שקל-קאָמיטעט
אין טשענסטאָכאָוו.

צוויי שרפות.

— דאָנערשטאָג אַרום 5 אַ זייגער פאַרטאָגס איז אויף וואַרשאַווער גאַס נר. 30 אויסגעבראָכען אַ שרפה, וועלכע האָט פערניכטעט דעם דאָך פון הויז. די אָנגעקומענע פייערלעשער האָבען דאָס פייער פערלאָשען. קיין פאָרפאַל מיט מענשען איז נישט געווען.

— עהערנעכטען אַרום האַלב 8 אַ זייגער אין אָוועגד איז די פייערלעשער-אָבטיילונג געוואָרען אַרויסגערופען אויף מאָקראַ גאַס נר. 13, וואו ס'האָט זיך אָנגעצינדען אַ בינטעל שטרוי. דאָס פייער איז געוואָרען שנעל פערלאָשען. דער שאָדען איז אַ מינימאַלער.

זעלבסטמאָרד-פּרוב צוליב אַ ליבעס-פערראַט.

דער 33-יעהריגער וולאָדיסלאַוו שיקאָראַ האָט מיט'ן ציעל צו בעגעהן זעלבסטמאָרד אויסגעטרינקען אַ געוויסען סם. אין אַ שווערען צושטאַנד איז ער געוואָרען איבערגעפיהרט אין שפּיטאָל אריין אויף וואַשינגטאָנאַ גאַס.

די סיבה פון'ם דאָזיגען פערצווייפעלטען טהאָט זאָל זיין אַ ליעבעס-פערראַט.

פאַרפערייי און בעמישע וועשעריי

„BENETA"

ב. יאָסעלעוויטשאַ 11

(געגענאיבער דעם געוועלב פון דער קאַפּעלושאַרניע)

אונטער דער ליטונג פון אַנ'אַבסאָלווענט פון דער כעמישער אינדוסטריע - שולע אין וואַרשאַ מיט לאַנג-יעהריגער פּראַקטיק

ספּעציאַליטעט:

1) פאַרבען לויט מוסטערן,
2) דעטאַשירען (אַרויסנעמען פלעקען אָהן וואַשען אויפ'ן אָרט),
3) כעמיש ריניגען און פאַסאָנירען קאַפּעלושען,
4) וואַשען שטייפע מענער-וועש מיט אַ דויערהאַפטען שפּיגעל-גלאַנץ.

KINO „EDEN".

גיגאַנטישער פילם! אַ ווייסע פרוי צווישען מענשען פון אַ פרעמדער ראַסע!

PIEKŁO CHIN

דראַמע פונ'ם לעבען פון מענשען, וועמען דער בלינדער גורל האָט פערוואָרפען אויפ'ן ווייטען מזרח. הויפּט-ראָלען:

פּאַט אָבריען, זשאָזעפין הוטשינסאָן

שבת און זונטאָג האַלב 1 מיטאָג

Straszny Dwór.

Kino „LUNA"

שענסטער פילם פון סעזאָן!

SEQUOIA

וואָס מאַכט אַ ריזען-איינדרוק אויף די צושויער.

הויפּט-ראָל:

דושין פאַרקער.

שבת און זונטאָג האַלב 1 מיטאָג

Róża

Kino „STYLOWY" Aleja 27.

יאַן קעפּוראַ

בעצויבערט און ענטציקט מיט זיין הערליכען געזאַנג אינ'ם פילם

Pieśń miłości

Redaktor i wydawca: B. Bocian

Druk. B. Bocian, Aleja 6